

J. R. R. R.

ULLSTORPSDALEN

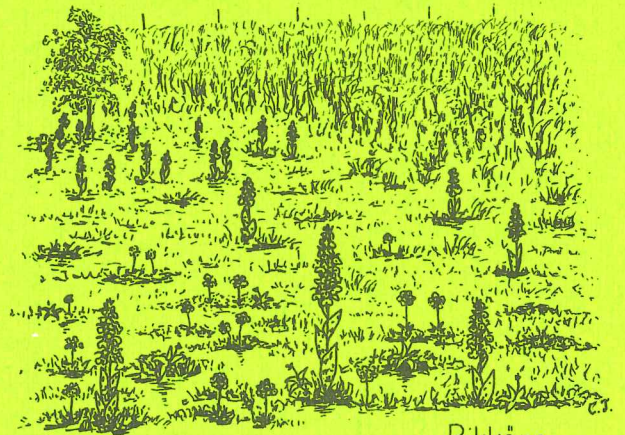
en
naturinventering

Hässlet

N. Hobjärsbacken

Rikkärr

av Ekologgruppen

Länsstyrelsen i Kristianstads län

Författarna är ensamma ansvariga för
rapportens innehåll och bedömningar

Tryck: Länsstyrelsen i
Kristianstads län
Tryckort: Kristianstad
Upplaga: 500
År: 1984

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sid
1 INLEDNING	1
2 ALLMÄN BESKRIVNING AV UNDERSÖKNINGSOMRÅDET	2
2.1 Data	2
2.2 Topografi	3
2.3 Hydrologi	4
2.4 Berggrund	5
2.5 Lösa avlagringar	6
3 MARKHISTORIA	8
4 MARKANVÄNDNING, VEGETATION OCH FLORA	11
4.1 Metodik	11
4.2 Markanvändning 1982	12
4.3 Vegetation och flora	15
4.3.1 Ängsvegetation	15
4.3.2 Kärr	20
4.3.3 Hasselskog	22
4.3.4 Vegetation längs vattendrag och vid vattensamlingar	22
5 DJURLIV	24
5.1 Fåglar	24
5.2 Övrigt	25
6 OMRÅDETS VÄRDEN	25
6.1 Landskapsbild och geologi	25
6.2 Kulturhistoriska värden	25
6.3 Biologiska värden	26
6.3.1 Botaniska värden	26
6.3.2 Faunistiska värden	29
6.4 Vetenskapliga forskningsinsatser	30
7 AVGRÄNSNING AV OMRÅDETS VÄRDEFULLASTE DELAR SAMT FÖRSLAG TILL FRAMTIDA SKYDD	30
7.1 Värdefulla områden	30
7.2 Förslag till skydd av Ullstorpsdalen	32

	Sid
8 AKTUELLA HOT OCH FÖRSLAG TILL SKÖTSEL OCH FÖRE- SKRIFTER FÖR ETT FRAMTIDA NATURRESERVAT	33
8.1 Område I - Hässlet med omgivande betesmark	33
8.2 Område II - Hobjärsbackarna	34
8.3 Område III - Rikkärret med angränsande betesmark	34
9 SAMMANFATTNING	35
10 LITTERATUR	37
BILAGOR:	
1. ARTLISTA - KÄRLVÄXTER	40
2. ARTLISTA - FÅGLAR	55

1 INLEDNING

Undersökningsområdet är beläget ca 3 km SO om Tomelilla och omfattar en mindre sträcka av Örupsåns dalgång från Ullstorp i väster och ca 2 km mot Kverrestad i öster. Området är till stora delar uppodlat eller utnyttjat som betesmark. Vissa delar får betraktas som mycket skyddsvärda ur biologisk och kulturhistorisk synpunkt. Dessutom hyser området en intressant geologi. Detta har uppmärksammats av bl a naturvårdsenheten på länsstyrelsen i Kristianstad län, som avser att skydda området enligt naturvårdslagstiftningen. HB Ekologgruppen har med anledning härav fått i uppdrag att sammanställa en rapport över områdets värden, som underlag till en förestående reservatsbildning.

I rapporten behandlas översiktligt geologi, markanvändning, markhistoria och vegetation. Fågelfaunan som redovisas är dokumenterad av Bengt Magnusson, Tomelilla. Det lägre djurlivet beskrivs inte. Uppgifter om områdets geologi och jordarter har erhållits av Esko Daniel, SGU. Fältarbetet är utfört av Annika Bladh, Karl Holmström, Johan Krook, Cecilia Torle och Åke Widgren, samtliga Ekologgruppen. Dessutom har Mats Nilsson, Lund, hjälpt till vid fältarbetet. Sammanställning och övrig faktainsamling har skett av Johan Krook som också tagit fotografierna. Teckningarna är ritade av Cecilia Torle.

Ett varmt tack riktas till ovanstående och till övriga som på ett eller annat sätt varit behjälpliga vid framställandet av denna rapport.

2 ALLMÄN BESKRIVNING AV UNDERSÖKNINGSOMRÅDET

2.1 Data

Kommun: Tomelilla

Härad: Ingelstad

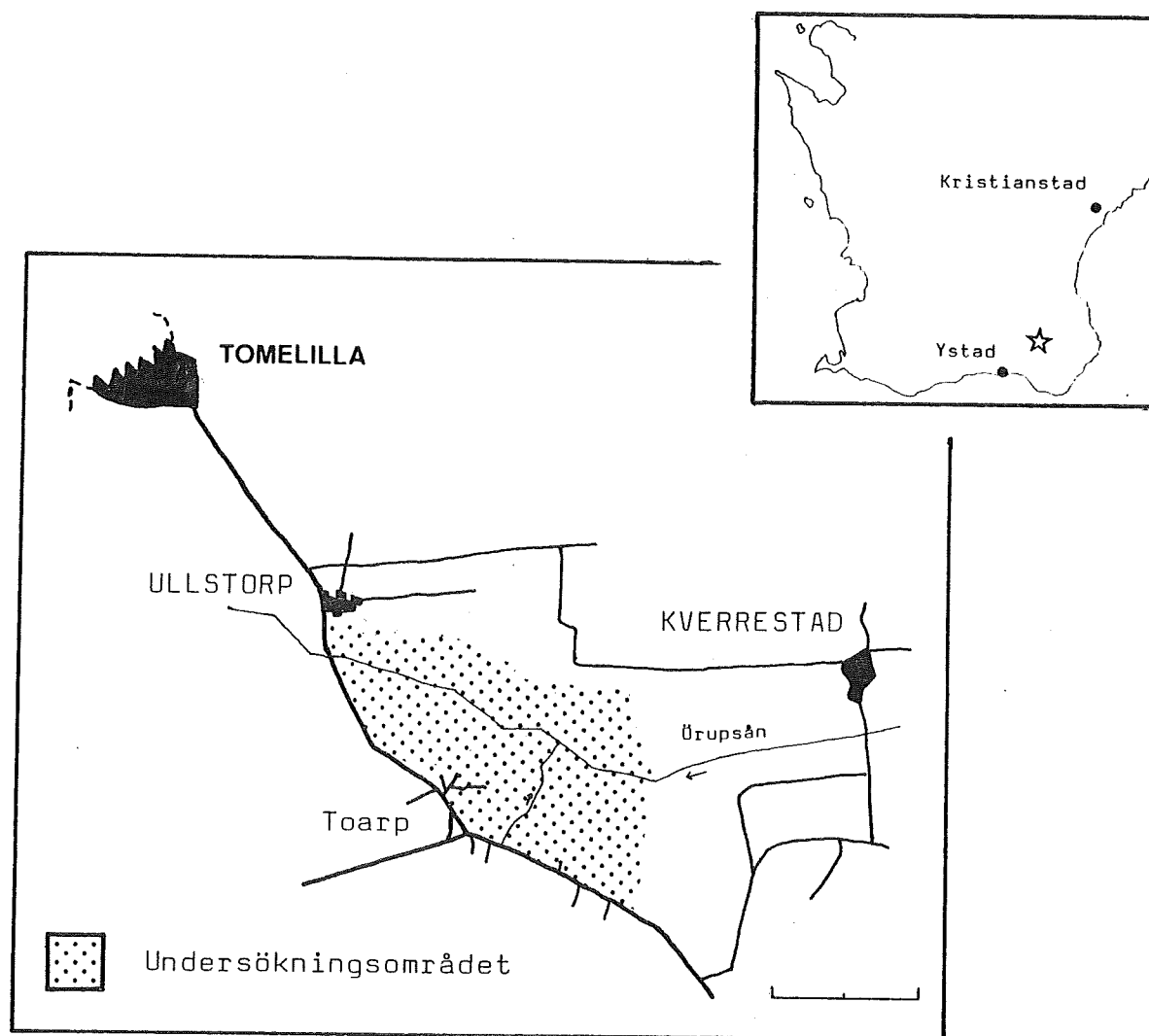
Socken: Ullstorp och Kverrestad

Undersökningsområdets ungefärliga areal: 210 ha

Läge: 3 km SO Tomelilla, öster om vägen Tomelilla-Bollerup

Topografiskt kartblad: 2D Tomelilla SO

Ekonomiskt kartblad: 2D 1h Kverrestad

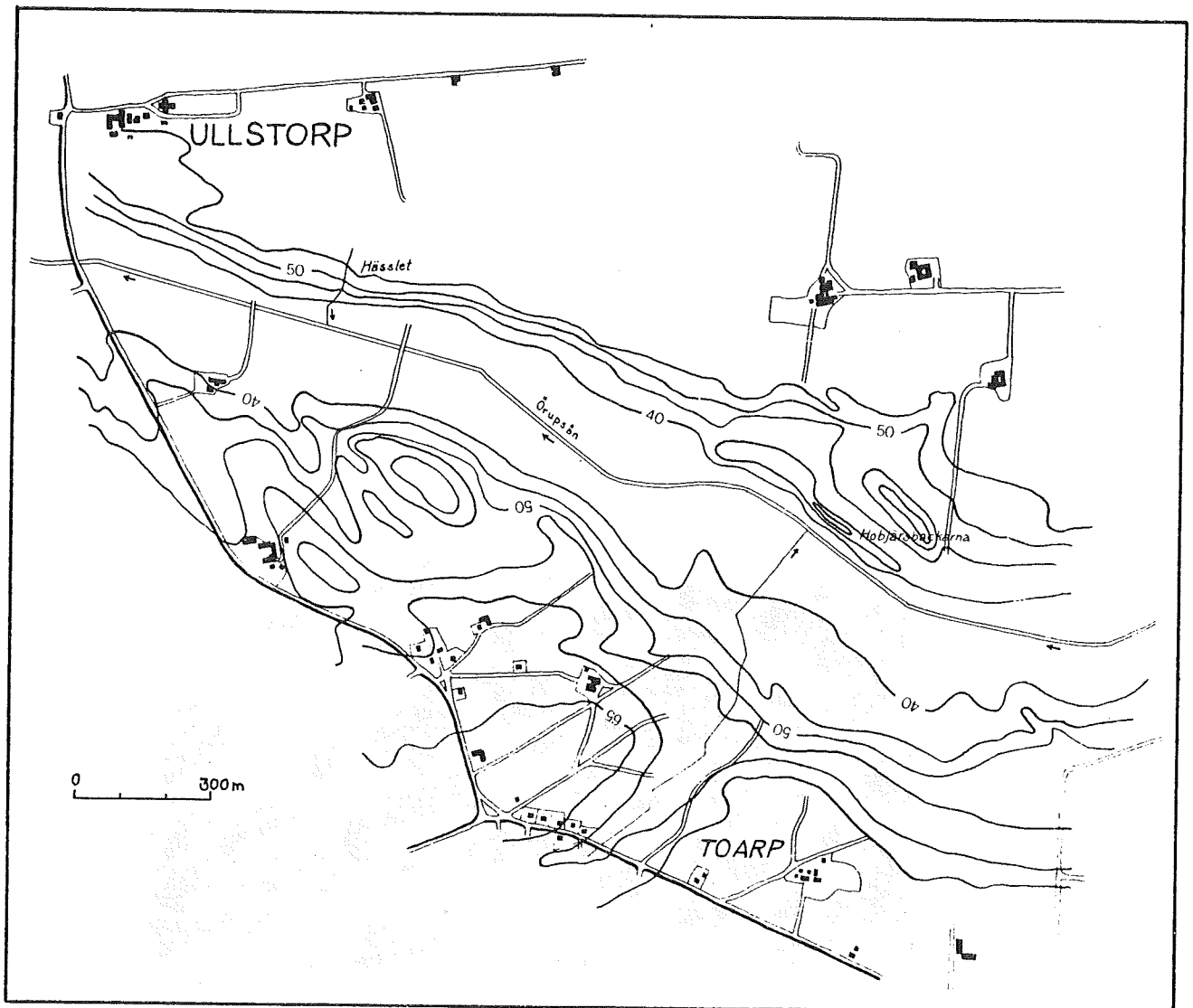

Figur 1. Undersökningsområdets omfattning och läge.

2.2 Topografi

Örupsåns dalgång är en erosionsdal med början i Ö Ingelstad och som mynnar i Fyledalen. Dalen utformades av stora vattenmassor, som i samband med isens avsmältning skar sig ned i jordtäcket och skifferberggrunden, längs den sydostbaltiska isens nordrand (Bergsten 1979).

Undersökningsområdet präglas av en relativt kuperad terräng med branta sluttningar och kullar. Norr om ån i de västra delarna (Hässlet) sluttar marken brant ner mot ådalens botten. Längre österut på samma sida av ån, följs de branta sluttningarna av välavgränsade kullar, de s k Hobjärsbackarna.

Figur 2. Undersökningsområdets topografi. Ekvidistans 5 m.

Speciellt den södra av Hobjärsbackarna har utseendet av en åsbildning, vilket den också vid flertalet tillfällen felaktigt omnämnts som. Söder om ån höjer sig en stor kulle i områdets västra del, medan en samling mindre kullar är belägna i den östra delen (de senare framgår ej av kartans höjddlinjer, fig 2).

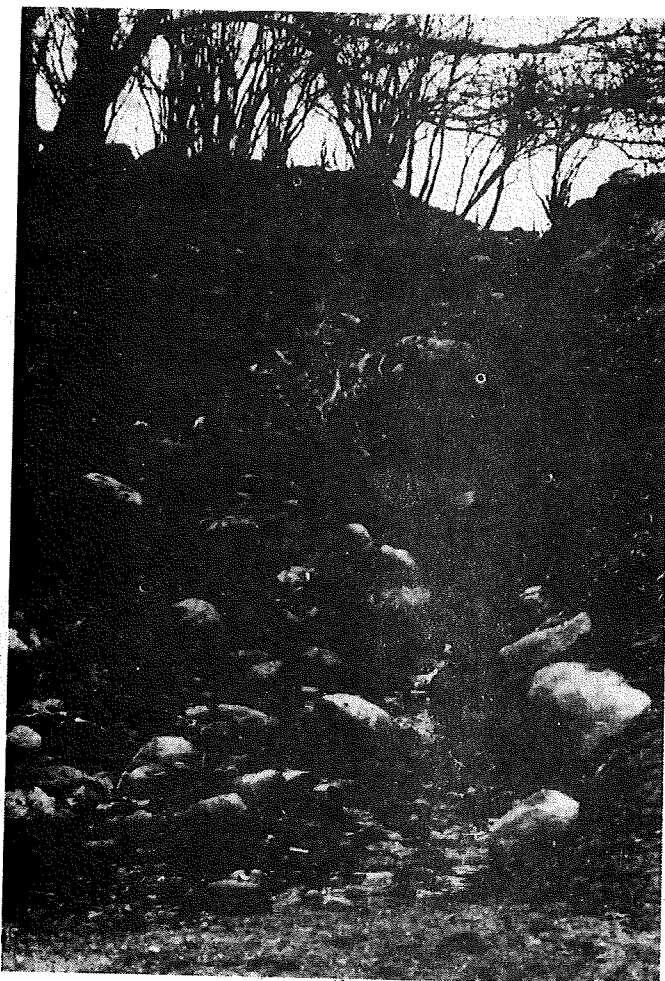
2.3 Hydrologi

Den rätade Örupsån sträcker sig från Smedstorp i NO till Nybroån i vilken den mynnar. Från Toarp i söder ansluter en mindre bäck till ån. Sluttningen norr om ån översilas på ett ställe av en källa som bryter fram ur slänten. Genom jordflytning har det översilade lilla kärret en terrassformad utformning (bild 1). I samma sluttning rinner en bäck ned mot ån (bild 2). Strax söder om ån finns några mindre vattensamlingar som torkar ut under sommaren (möjligen spår efter äldre torvtäkter). I undersökningsområdets östra del ligger ett källmatat kärr på ca 1 ha, som sluttar svagt ned mot ån i norr. Sannolikt dräneras de lätta sandiga jordarna söder därom till detta kärr. Ungefär 150 m V om ovan nämnda kärr finns ett mindre inhägnat kärrartat parti som översilas

Bild 1. Terrassformat kärr i slänten öster om Hässlet.

Bild 2. Bäckravin i västra kanten av Hässlet.

från en källa i övre delen av backen. Ytterligare två mindre kärr är belägna vid Toarp.

2.4 Berggrund

Berggrunden i Ullstorpsdalen utgörs huvudsakligen av sedimentära bergarter, framförallt lerskiffer, men även sandsten och kalksten. Lerskiffern ligger blottad på flera ställen längs åfåran och i några bäckraviner som mynnar ut till ån. Även i erosionsbranterna där de lösa avlagringarna rasat ned, går lerskiffern i dagen (bild 3). Genom tidigare oroligheter i jordskorpan är lagren på vissa ställen mer eller mindre vertikalt ställda. På några ställen ligger också kalkstenen och sandstenen blottad.

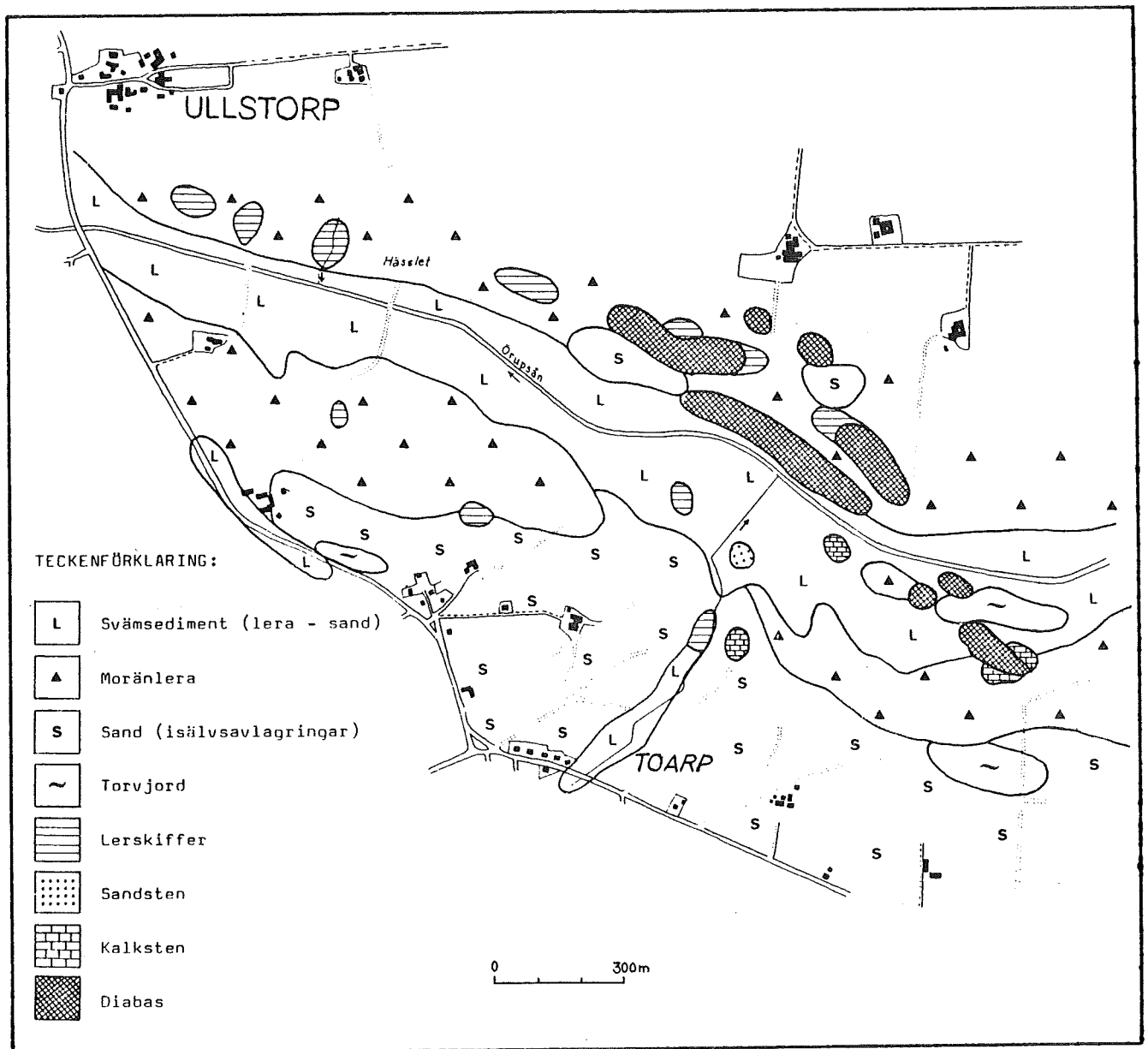
Bild 3. Lutande lerskifferlager i en torrlagd bäckravin.

Ett karaktäristiskt inslag i dalgången utgör de diabasgångar som skjuter upp som höjdryggar orienterade i VNV-OSO riktning. Dessa diabasgångar uppkom i de spricksystem som bildades genom rörelser i jordskorpan för 200-300 miljoner år sedan. Diabasen som är en betydligt hårdare bergart än lerskiffern har bättre kunnat motstå den vittring och erosion som ägt rum under årmiljonernas lopp. Lerskiffern har följaktligen eroderats ned snabbare vilket resulterat i att diabasen står kvar som långa ryggar och kullar i områdets nordöstra delar (Daniel 1978). På några ställen där det tunna jordlagret är borteroserat går diabasen i dagen.

2.5 Lösa avlagringar

Jordarten på botten av Örupsåns dalgång består av svämsediment (lera - sand) som avsatts utmed ån i postglacial

Figur 3. Jordarter och ytliga (0,5 m) berggrundsförekomster i Ullstorpsdalen. (Efter Jordartsgeologiska kartbladet Tomelilla SO, Simrishamn SV, Ystad NO, Örnahusen NV, Ser Ae OO.)

tid. Norr om ån, på den bitvis branta backen ned mot dalbotten, utgörs de lösa avlagringarna av moränlera. Några fläckvisa förekomster av sand är också påträffade här. Slutningarna ned mot ån på dess södra sida består framför allt av sandiga isälvsavlagringar och moränlera. De förra har troligen avsatts vid en deltabildning eller som ett sandurfält. På några ställen uppträder torvjordar och svämsediment.

Diabaskullarna är överlagrade av rödaktiga järnrika vitt-ringsprodukter från diabasen.

3 MARKHISTORIA

Några fasta fornlämningar från förhistorisk tid har ej påträffats i Ullstorpsdalen. Troligen har dock dalen utnyttjats i ett tidigt skede av människan. Förutsättningarna med bl a närhet till vatten och bördiga jordar bör ha skapat goda möjligheter för människor att slå sig ner.

Ullstorps kyrka, vars äldsta delar uppges vara från 1100-talet (Löfström 1978), vittnar om en by med anor långt tillbaka i tiden. År 1435 omnämnes Ullstorp för första gången med säkerhet i skrift (Wallin 1976).

Namnet Ullstorp kan genom sitt slutled -torp härledas till ungefär vikingatidens början. Namntypens ålder är dock omdiskuterad, vissa hävdar att det finns två olika skikt av namnen på -torp, ett äldre och ett yngre. De äldre skulle kunna härledas ända tillbaka till vår tideräknings början (Ståhl 1976). Förledet på Ullstorp kommer av mansnamnet Ulv (Ejder 1978), medan slutledet -torp betecknar nybygge eller enstaka gård (Ståhl 1976).

De slutsatser man kan dra av ortnamnens ålder är att samhället troligen existerade åtminstone så långt tillbaka som på 800-talet. Namnet Kvärrestad kan med hjälp av slutledet -stad, som har betydelsen ställe/plats, dateras till ungefär järnåldern.

Hur landskapet gestaltade sig i dessa trakter under förhistorisk och i viss mån även under historisk tid är svårt att veta. För att ge en bild av landskapets utseende på Österslätt i sydöstra Skåne på 1700-talet kan Åke Cambells "Skånska bygder under förra hälften av 1700-talet" citeras:

"De helt öppna markerna utan några som helst högsöksbestånd och med fälader och ängar, i regel rena utan surskog och kratt, ge bilden av sedan mycket länge öppen slättbygd. Åkern är givetvis fullständigt genomarbetad med slättboplogen. Några risbelupna ängar, risröjning av ängar eller fälader förekomma ej. Ris till täppe och bränne måste köpas från risbygd eller skogsbygd. Själv har man i värsta fall torv till bränne, torvhus ingår i regel i byggnadsbeståndet. Vad dessa slättbygdskaraktär beträffar, står sålunda Österslätt i utveckling ej efter Söderslätt. Men i ett annat hänseende har

Österslätt uppenbarligen stabiliserats på ett äldre utvecklingsstadium: hägnade vångar med åker ha på långt när ej upptagits i hela den öppna slätten utan betydande arealer ligga alltså enbart till betesmark, fäladsallmänningar."

För att få en mer detaljerad beskrivning över de i undersökningsområdet ingående socknarna har källor från 1569, 1762 samt 1767 refererats nedan.

Hässlet i områdets västra del har troligen en lång kontinuitet tillbaks i tiden. I Lunds stifts landbok 1569 (Ljunggren & Ejder 1952) kan man läsa under prästgårdens egendom:

"...styckir under hesle...". Här syftas på några "stycken" nedanför ett hässle. Antagligen är detta hässle samma slutning som i dag till stor del är bevuxen med hassel. Även i en senare källa omnämnes ett hässle i Ullstorps socken. I "Kristianstads län 1762. En ekonomisk - topografisk beskrivning" står det: "Skog ingen. Men på en dæld ut till åen i Ullstorps vång fins en stor dehl av ek och hasle purror. Deras toppar årligen afbites af creaturen." Huruvida hässlet någon gång brukades som skottskog är osäkert. Mycket tyder på att det inte förekom något skottskogsbruk här på 1760-talet, då det inte var brukligt att man lät kreatur beta i skottskogen. I den senare källan står det vidare beskrivet om Ullstorps socken att "...åboerna bruka torf, men ej tilräkeligt till husbehof" och att det fanns "Flygsand på Toarpe ägor der och hvar". I samma skrift står följande som är nämvärt om Kverre-

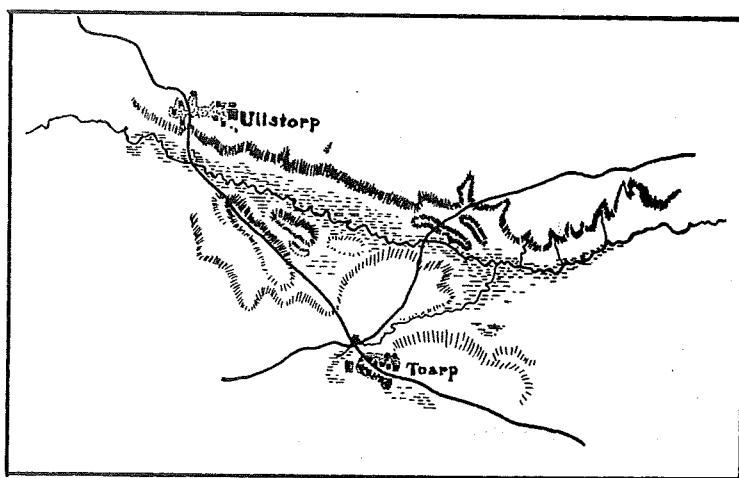
Bild 4.
Hässlet
i slutet
av april

stad socken: "Skog finns ingen och ganska liten torfjord... Äng mäst af surstagg och litet hårdvall." Det framgår också att både Ullstorps och Kverrestads socken hade tresädes-system, dvs att man hade tre vångar, två som odlades och en som låg i träda.

I Lorents Gillbergs "Historisk, oeconomisk och geografisk beskrifning över Kristianstads län 1767" står om Ullstorps socken: "Sandig åker någon torfjord och krattemark".

Figur 4. Rekognoceringskartan från 1812-18 visar hur Örupsån omgiven av omfattande våtmarker meandrar sig fram i dalgången. Kartan visar också på avsaknaden av skog i området.

Av äldre kartmaterial som studerats (Buhrmans karta 1684, lantmäterikartor 1700-1850, Rekognoceringskartan 1812-1818, Topografiska corpsens karta 1861) framgår hur Örupsån meanderade sig fram i dalbottnen omgiven av sankmark (figur 4).

Bild 5. Den rätade Örupsån med spår av en gammal meanderslinga till höger.

Liksom många andra vattendrag i Skåne under slutet av 1800-talet och början av 1900-talet, rätades Örupsån vid ett regleringsföretag 1899 (Zachrisson 1914).

Kartmaterialet vittnar också om en skoglös bygd under 1700-1800-talet. Någon gång i slutet av 1800-talet eller i början av 1900-talet planterades skog i områdets södra delar. Detta framgår av den ekonomiska kartan från 1930, där den utmarkerade barrskogen i stort stämmer överens med barrplanteringarnas utbredning idag.

Av äldre lantmäterihandlingar från ungefär 1700-talets slut och början av 1800-talet kan utläsas när byarna skiftades:

Södra Kverrestads by storskifte	1780
Ullstorps by enskifte	1802-1806
Toarps by enskifte	1806, 1823
Södra Kverrestad enskifte	1821
Norra Kverrestad enskifte	1812

4 MARKANVÄNDNING, VEGETATION OCH FLORA

4.1 Metodik

Arbetet inleddes med några fältbesök under våren-försommaren 1982. Med den ekonomiska kartan (skala 1:10 000) som grund, kartlades vegetation och markanvändning översiktligt. Anteckningar fördes över samtliga påträffade kärlväxter och fåglar. Vid behov insamlades växter för noggrannare bestämning. När flygbilder erhöles över området under sommaren 1982 kunde mer detaljerade avgränsningar av vegetation och markanvändning göras. Gränserna kontrollerades och modifierades i fält. Vegetationstyperna beskrevs och nya växtfynd noterades. Komplettering av vissa uppgifter i fält gjordes även 1983. Därefter upprättades markanvändningskartor och vegetationskartor med den ekonomiska kartan som underlag. Beträffande markanvändning kontaktades markägare eller arrendatorer angående gödselgivor och betestryck. Uppgifter om betesdjur anges endast för de vegetationsmässigt intressanta områdena.

Det framgick snart vilka områden som var intressanta ur botanisk synpunkt, varvid inventeringen koncentrerades dit. Detta gäller t ex betesmarkerna norr om ån (Hässlet och Hobjärsbackarna) och rikkärret i SO med angränsande betesmark fram till ån. Två mindre rikkärr i Toarp har också undersökts mer noggrant. Inom ramen för denna undersökning ingår inte detaljerade vegetationsstudier som t ex rutanalys el dyl.

4.2 Markanvändning 1982 (figur 5)

Genom rätning av Örupsån (1899) och genom dikning av omgivande mark har stora delar av dalgångens botten kunnat odlas upp. Av undersökningsområdets totalt 190 ha utgör åkerarealen 87 ha. Betesmarken som omfattar 84 ha är koncentrerad till områden som är mindre lämpade eller omöjliga för uppodling, t ex branta, steniga eller fuktiga partier. Gödsling sker här med givor på 300-500 kg NPK eller N28 per hektar, där det är möjligt att köra med traktor. Mycket branta eller oframkomliga områden gödslas således inte, t ex sluttningarna av Hobjärsbackarna och Hässlet. Norra Hobjärsbacken gödslas däremot uppe på krönet, medan ingen gödsel sprids på södra Hobjärsbacken sedan något år tillbaka (enligt markägaren själv).

På södra Hobjärsbackens östra del finns en ca 30-årig granplantering dit kreaturen har tillträde. Ett mindre område åt norr är här avverkat och nyplanterat med gran. (Se bild 6)

Genom skogsvårdsstyrelsens försorg har landskapsvårdande åtgärder vidtagits på de betade buskmarkerna och i hasselskogen norr om ån. Røjningar av buskar och träd har utförts för att motverka igenväxning. De första insatserna påbörjades omkring 1970 och senast utfördes røjningar 1982 (Nilsson 1983).

De två västligaste betesfållorna norr om ån betades av hästar 1982. På betesmarkerna öster därom går nötkreatur (ca 25 st). Den därpå följande fållan (södra Hobjärsbacken) betades av ca 12 kor med kalvar.

Norra Hobjärsbacken och östra delen av södra Hobjärsbacken betades också av nötkreatur (15-20 st).

Figur 5. Markanvändning 1982

Skala 1:10 000

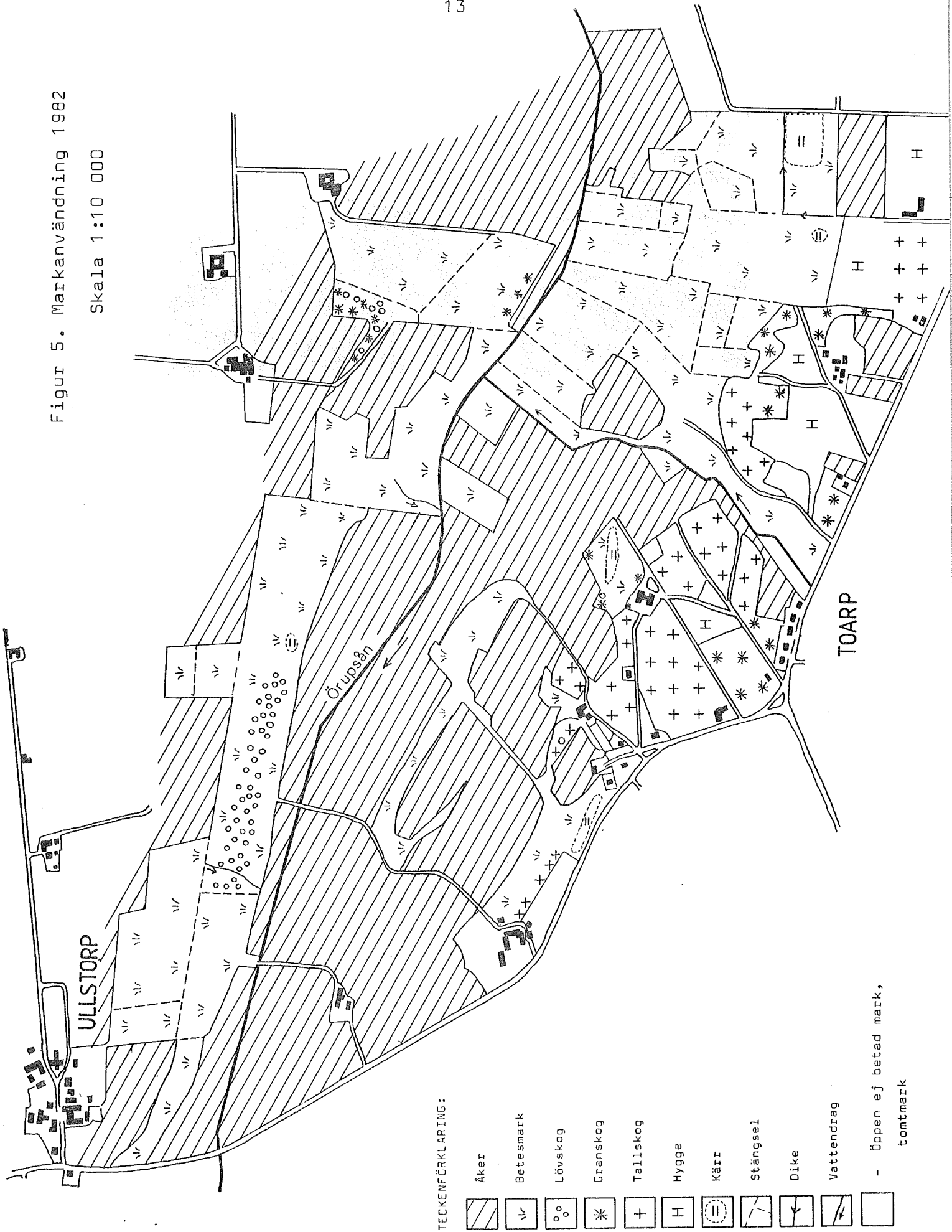

Bild 6. Granplanteringen på södra Hobjärsbackens
ostligaste del.

En skjutbana är belägen väster om Norra Hobjärsbacken. Anordningar för måltavlor är placerade strax nedanför den södra Hobjärsbackens norrsida.

På de lätta sandiga jordarna i söder förekommer en del barrskogsplanteringar. Vissa delar är avverkade och betecknas på kartan (figur 5) som hyggen. De flesta hyggena har dock återplanterats med främst tall. Barrskogen utgör ca 16 ha och hyggen 11 ha. Övrig mark, som omfattar ej betad öppen mark, kärr eller tomtmark, upptas av ca 12 ha. Kärret i områdets sydöstra hörn ingår i ett större inhägnat område som betas av nötkreatur (ca 20 st). På kärrets norra respektive västra sida går två diken som 1982 var delvis igenväxta. Under sommaren 1983 företogs rensningar av dessa diken som därigenom orsakade en större dränerande effekt på våtmarkerna runtomkring. Ett mindre inhägnat fuktigt parti översilat av källvatten strax väster om kärret är troligen en rest av ett större våtmarksområde som numera till större delen är igenfyllt. Betesmarken har här, för ca 20 år sedan, använts till skrotupplag för gamla uttjänta bilar. Genom övertäckning i början av 1970-talet har spåren efter skrottpipen i stort sett eliminerats (Robertsson 1983). En del bilvraksdelar sticker dock än idag upp här och var, som en sista påminnelse om vad marken en gång använts till.

Längs den norra vägkanten av vägen mellan Ullstorp och Toarp finns ett långsträckt kärr vars västra delar blivit igenfyllda.

4.3 Vegetation och flora

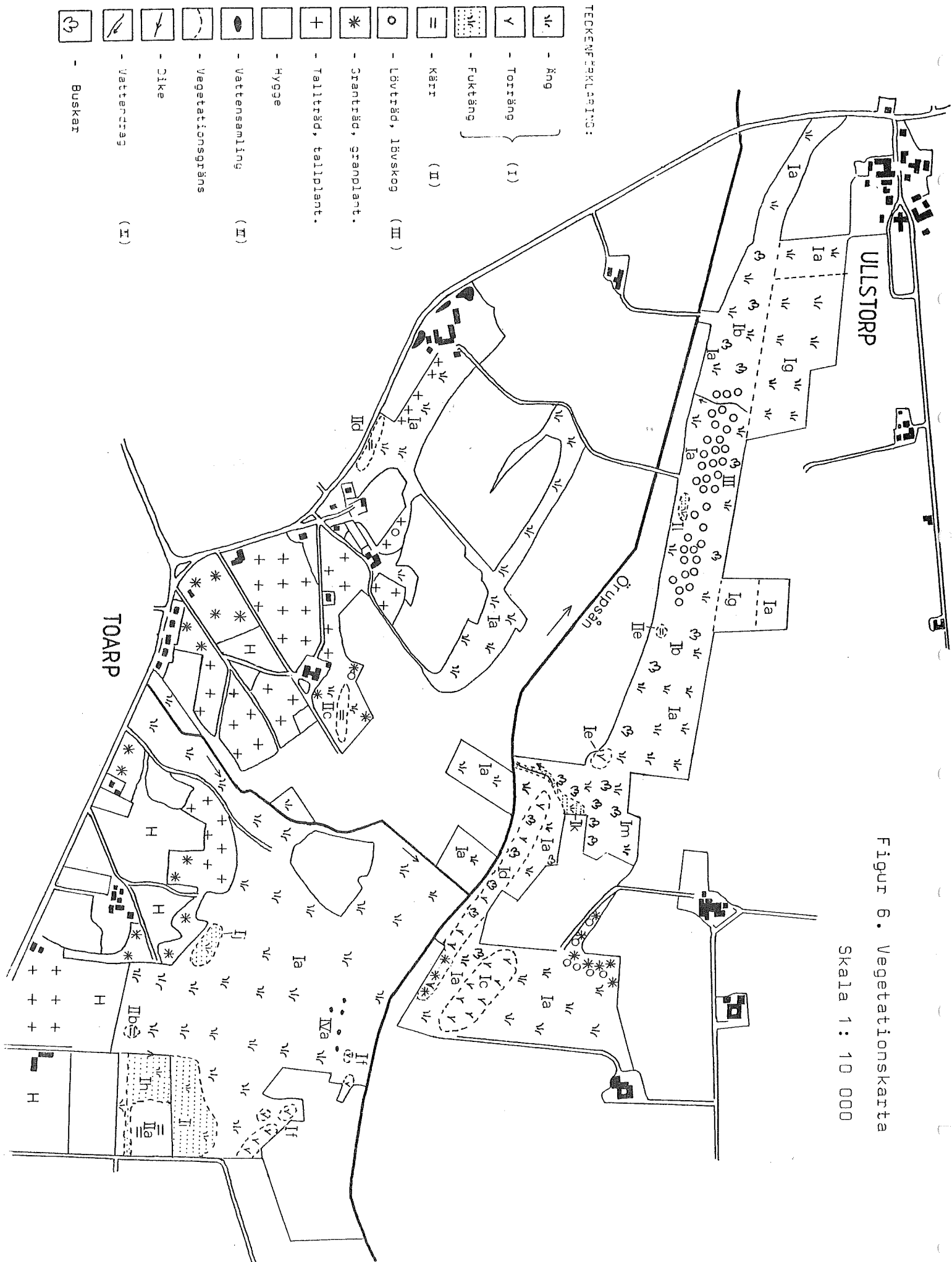
Vegetationsbeskrivningen omfattar endast de områden som bedömts som intressanta. Således beskrivs inte barrskogsplanteringarna och hyggerna i söder. De starkt kulturpåverkade betesmarkerna av trivialängstyp beskrivs endast översiktligt. Siffrorna i texten hänför sig till motsvarande siffror på vegetationskartan (figur 6) och markerar vegetationstypernas förekomst. Klassificeringen av vegetationstyperna har i möjligaste mån följt Nordiska ministerrådets "Vegetationstyper" 1980 och Hugo Sjörs "Nordisk Växtgeografi" 1956.

4.3.1 Ängsvegetation (I)

Ängsvegetationen i området varierar mycket beroende på dels fuktighet och dels konstgödsling. Större delen av den öppna betesmarken är konstgödslad och här har en mycket trivial ängsvegetation (Ia), bestående av bla hundäxing, engelskt rajgräs, timotej, ängssyra, svartkämpar, hundloka, röllika och maskros utvecklats. Denna typ av vegetation förekommer i områdets västligaste del, ovanför och framförallt nedanför slänten norr om ån, runt omkring Hobjärsbackarna, på krönet av norra Hobjärsbacken och stora delar av betesmarkerna söder om ån.

De öppna betade sluttningarna väster och öster om Hässlet utgörs av en mycket artrik rödvensäng med ett stort inslag av torrängsvegetation (Ib). På våren finns här mycket rikligt med gullvivor, mandelblom, och Sankt Pers nycklar. Vid denna årstid kan man också finna den sällsynta råggärven här. Under högsommaren är artsammansättningen mycket varierad och dominansförhållandena är svåra att avgöra. Mycket vanliga är rödven, timotej, brudbröd, vitklöver, rödklöver, kamäxing och hundäxing. Karakteristiska är t ex blodnäva, solvända, gulmåra, darrgräs, kungsmynta, kråckvicker, käringtand,

rödkämpar och grässtjärnblomma. Fläckvis förekommer också knylhavre rikligt. I fuktigare partier växer tuvtåtel. Buskskiktet utgörs av spridda hassel-, hagtorn- och slånbuskar, samt en och annan nyponros. I och längs de uttorkade bäckravinerna i slänten är buskskiktet tätare. Karaktäristiskt för området är de många hagtornsträden, som vittnar om att området hävdats som betesmark långt tillbaka i tiden (bild 7). Andra träd som förekommer är ek och fågelbär.

Bild 7. Hagtornsträd och brudbröd utgör karaktäristiska inslag på betesmarken norr om ån.

På Hobjärsbackarna finns stora sammanhängande områden med torrängsvegetation av varierande typ. Norra Hobjärsbacken (bild 8) utgörs huvudsakligen av en örtrik_torräng (Ic), men vissa inslag av arter ingående i torräng av fårsvingeltyp finns också. Vanligt förekommande i denna mycket artrika vegetationstyp är t ex rödven, fårsvingel, ängshavre, darrgräs, backsilja, gullviva, backsippa, fältvädd, daggekåpor, gulmåra, vitmåra, svartkämpar, vårbrodd, rödkämpar, brudbröd, solvända, jungfrulin och ängssyra. Vegetationen på den torrare södra slänten av backen skiljer sig från nordslänten bl a genom ett mycket större inslag av fårsvingel, blodnäva, brudbröd, solvända och puktörne. På den norra slänten är vegetationen betydligt frodigare med mycket ängsvädd, vitmåra, ängsfräken

Bild 8. Norra Hobjärsbacken från V.

stor blåklocka samt t o m ett fuktigare parti med tuvtåtel. Norra Hobjärsbacken hyser också en del anmärkningsvärda arter som t ex fältnocka, ängsskära, toppklocka och krutbrännare. Vegetationen på den södra Hobjärsbacken (Id) har stora likheter med sydslänten på norra Hobjärsbacken, men är kanske i ännu högre grad präglad av torra förhållanden. Fårsvingel utgör ett av de dominerande gräsen och vegetationstypen kan klassificeras

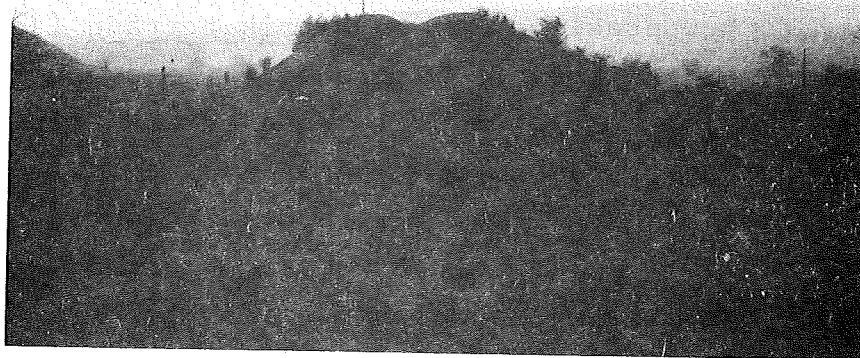

Bild 9. Södra Hobjärsbacken från Väster.

som en torräng av fårsvingeltyp, men alla övergångar mot en örtrik torräng finns. Förutom fårsvingel domineras den också här artrika vegetationen av timotej, flentimotej, luddlost, rödven, gulmåra, brudbröd, ängshavre och fläckvis blodnäva, puktörne och åkerkulla. På den södra slänten växer bitvis ganska täta buskage av framförallt hagtorn. Den östra delen av backen är planterad med granskog. I gläntorna har dock fältskiktet fortfarande karaktären av torrängsvegetation. Några sällsynta växter på södra Hobjärsbacken är t ex fältnocka, hylsnejlika, fältkrassing, krutbrännare och göknycklar. En likartad vegetation finner man på några kullar strax väster om södra Hobjärsbackarna (Ie). Även här har göknycklar påträffats.

Söder om ån finns på några mindre diabaskullar (bild 10) isolerade förekomster av torrängsvegetation (If). Här finner man arter som t ex rödven, gulmåra, brudbröd, backsippa, getväppling, ängshavre, käringtand, puktörne, ängsskallra, solvända, stor och liten blåklocka, bockrot samt backsilja. På dessa kullar växer också vallkrassing och gullhavre som båda är sällsynta i Skåne.

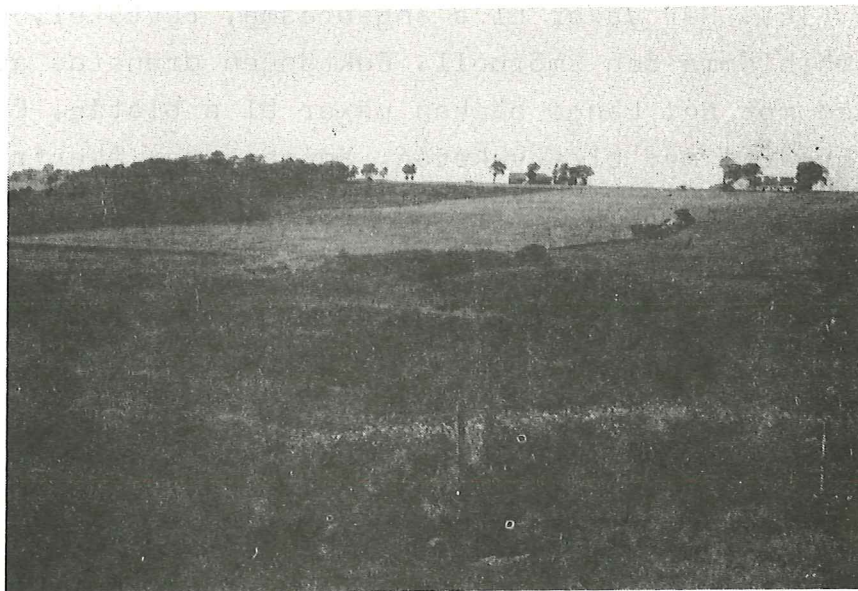

Bild 10. Mindre diabaskullar med torrängsvegetation. Bilden är tagen söderifrån. N. Hobjärsbacken syns i bakgrunden till vänster.

På några mycket steniga och tuviga betesmarker (Ig) norr om Hässlet förekommer en mosaikartad vegetation med torrängsarter

uppe på tuvorna och en betydligt frodigare vegetation i "höljorna". På tuvorna växer t ex rödven, vårbrodd, fårsvingel, backtimjan, gulmåra, gråfibbla, mandelblom och ängshavre. I höljorna hittar man bl a ängsgröe, ängskavle, vanlig smörblomma, ängsbräsma, luddtåtel, humleblomster och i de allra fuktigaste delarna tuvtåtel och kärrkavle.

På flera ställen både söder och norr om ån förekommer fuktängsvegetation av varierande typ. Vid det stora rikkärret i SÖ finns inslag av kalkfuktäng (Ih) med orkidéer, darrgräs, vildlin, blåtåtel, blodrot, ängsvädd, tuvtåtel, älggräs och kärrtistel. I övrigt är fuktängen kring rikkärret av höggörtängstyp med mycket tuvtåtel, älgört, knapptåg, humleblomster, kärrtistel och kabbleka. På vissa ställen är inslaget av stagg betydande. Norr om rikkärret vidtar ett större fuktängsområde dominerat av tuvtåtel (Ii). Cirka 250 meter väster om rikkärret finns ett område med fuktängsvegetation (Ij). Här dominerar knapptåg, kärrtistel, revsmörblomma, humleblomster, luddtåtel och älgört. Karaktäristiska är här gökblomster och ängsvädd och i kanterna tuvtåtel. Norr om ån finner man fuktängsvegetation framförallt i västra kanten av södra Hobjärsbacken (Ik). Här växer bl a ängsbräsma, tuvtåtel, humleblomster, smörblomma och smörboll. Fuktängen dräneras av en mindre bäck ned mot ån. Längs bäcken växer bl a blåtåg. Ett mindre fuktängsparti med bl a veketåg, ängsbräsma, åkerfräken och älgört är beläget nedanför Hässlet (Il).

Fuktängar dominerade av framför allt tuvtåtel förekommer dels i ett mindre område strax väster om skjutbanan och dels mellan södra och norra Hobjärsbacken (Im).

4.3.2 Kärr (II)

Flera kärr av olika storlek och typ finns inom området. Genomgående hyser de en rik och varierad vegetation. Det största och rikaste kärret ligger i undersökningsområdets sydöstra delar (II a) (bild 11). Detta kärr kan definieras som ett extremrikkärr. Här förekommer arter som t ex majviva, slätterblomma, vildlin, majnycklar, ängsnycklar, hirsstarr, näbbstarr, tätört, stor ögontröst, kärrfräken, slankstarr, småstarr, vattenklöver och fyreggad johannesört. I bottenskiktet förekommer bl a mossorna *Mnium seligeri*, *Aulacomnium palustre*, *Drepanocladus intermedius*, *Sphagnum squarrosum* och *Sphagnum subnitens* allmänt.

Bild 11. Det stora rikkärret i SO. Den mer högvuxna fuktängsvegetationen med bl a kärrtistel och älgört syns i förgrunden.

I kärrets centrala och blötaste delar förekommer dvärgbläddra och kransalgen Chara. Gränsen mellan rikkärret och fuktängen är flytande och de bägge vegetationstyperna övergår i varandra.

På en bitvis översilad, mot NO svagt sluttande betesmark ca 900 m VNV om det stora rikkärret, förekommer en kärrartad vegetation (IIc). Talrikt med majnycklar på våren indikerar rika förhållanden. I övrigt dominerar kärrgröe, blågrönt manna-gräs, ryltåg, kärrfräken, ängsbräsma, revsmörblomma och småstarr.

En helt annan kärrvegetation finner man i det långsträckta kärr (IIId) som ligger alldeles norr om vägen mellan Ullstorp och Bollerup. Här präglas vegetationen av stora tuvor med vippstarr och veketåg. Mellan tuvorna växer t ex kärrtistel, älgört, vattenklöver, sumpmåra, humleblomster, gökblomster, bäckbräsma, kärrviol, majnycklar och Jungfru Marie nycklar.

Ett morfologiskt intressant utformat kärr finner man i slänten öster om Hässlet. Kärret har utseendet av en terrass, som troligen bildats genom jordflytningsrörelser (IIe). En källa sipprar fram ur slänten och översilar kärret. Vegetationen utgörs här av blåtåg, kärrkavle, veketåg, blågrönt mannagräs, bäckveronika, revfingerört, revsmörblomma, vanlig smörblomma,

småvänderot, älgört, kabbleka, tiggarranunkel, ängsbräsma och småstarr.

Ett mindre översilat kärr (IIb) ligger ca 150 m V om det stora rikkärret, och är inhägnat med taggtråd. I den högvuxna vegetationen förekommer här bl a majnycklar, rosendunört, älgört, kärrdunört, vattenmynta och källört.

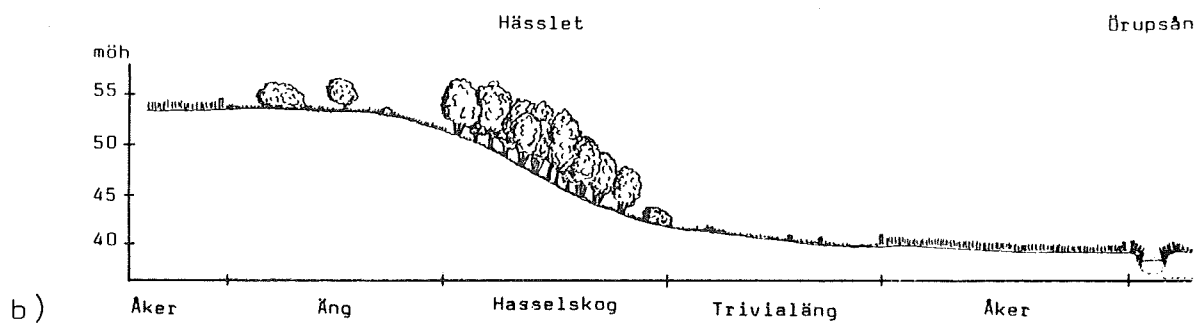
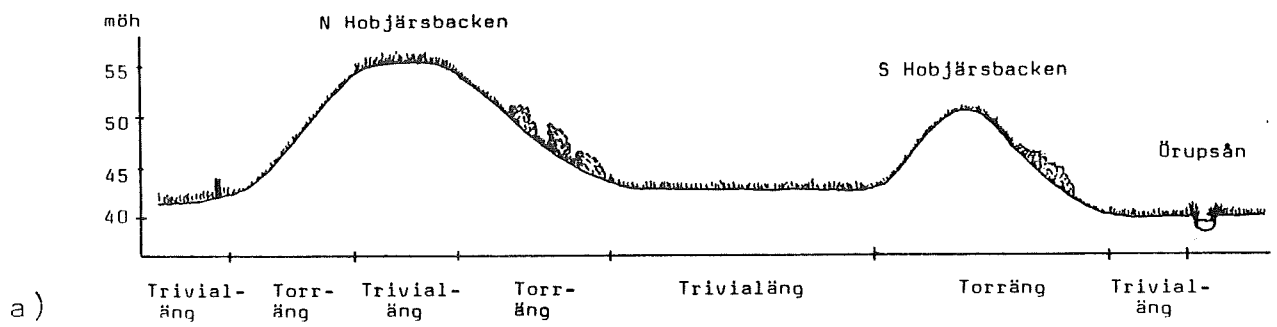
4.3.3 Hasselskog (III)

Trädskiktet i Hässlet domineras av hassel med ett stort inslag av sötkörsbär, hagtorn samt spridda vildapel, ek, alm och getapel (se bild 4). Fältskiktet med bl a skogsbingel, gulsippa, gulplister, blåsippa, vitsippa, vårlök, vättersos, hålnunneört, smånunneört och sloknunneört indikerar näringsrika förhållanden. I de mellersta delarna står hasselbestånden glesare och kron-täckningen understiger 30%. Genom tidigare röjningar har här en viss hyggeseffekt uppstått på smärre ytor, med ett rikligt uppslag av brännässla, hundloka, snärjmåra och kirskaål.

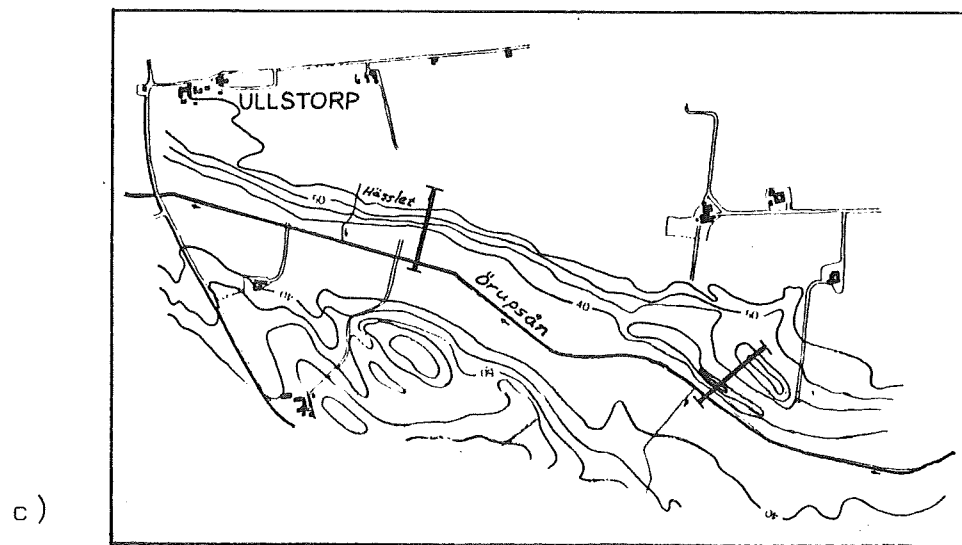
4.3.4 Vegetation längs vattendrag och vid vattensamlingar (IV)

Längs Örupsån och längs bäcken från Toarp är växter som pestskräp, rörsvingel, jättegroe och rosendunört bitvis helt dominerande. Allmänt förekommer också vattenmärke, snärjmåra, skogs-säv, älgört, kåltistel, kärrdunört, gråmynta, stor igelknopp och vänderot, samt en del träd som al, ask och getapel.

Vid och i de grunda vattensamlingarna strax söder om ån (IVa) växer vattenblink, kranssvalting, knappsäv, vattenmärke, gul svärdslilja, vattenmåra, liten andmat, korsandmat, vattenpilört, bitterpilört, rosenpilört, fackelblomster, blåståg, sumpfräne, krypven och vanlig igelknopp.

0 30 m

Figur 7. Schematiska vegetationsprofiler över Hässlet (b) och Hobjärsbackarna (a). Profilernas läge i figur c.

5 DJURLIV

5.1 Fåglar

Fågelfaunan i Ullstorpsdalen är dokumenterad under april-juni 1983 av Bengt Magnusson, Tomelilla, i samband med en inventering till Svensk Fågelatlas (atlasruta: Kvärrestad 02D 1H). En fullständig artförteckning över de i undersökningsområdet påträffade fåglarna presenteras i bilaga II.

Fågellivet i området är framförallt koncentrerat till betesmarkerna norr om Örupsån, men även till skogen invid landsvägen i söder. På de öppna buskrika betesmarkerna norr om ån förekommer ärtsångare, törnsångare, lövsångare, trädpiplärka, hämpling, gulsparv och grönfink allmänt. I dessa buskmarker förekommer också törnskata och buskskvätta. Vid minst ett tillfälle har höksångare observerats här. I hasselskogen (Hässlet) med en högre busk- och trädvegetation finns bl a härmsångare, trädgårdssångare, lövsångare, koltrast, ringduva, stare, bofink, svartvit flugsnappare, rödhake, talgoxe och blåmes.

Den högvuxna vegetationen längs Örupsån är en ypperlig miljö för vissa fåglar. Härifrån har sävsparv, rörsångare, gräshoppssångare och kärrsångare noterats. Längs ån har ibland också häger och rödbena iakttagits.

På steniga betesmarker och stengårdsoårdar är stenskvättan vanlig. Sånglärka, ängspiplärka och tofsvipa förekommer allmänt på åkrar och öppna betesmarker. Inom samma biotoper har också häckning av raphöna konstaterats. Raphönsen söker gärna sin tillflykt till snåren invid stengårdsgårdar eller annan högvuxen vegetation vid åkerkanterna.

Vid det större kärret i sydost har enkelbeckasin observerats vid flera tillfällen. Buskskvätta har ofta iakttagits på stängselstolpar i samma område. Härifrån är också steglits påträffad, ofta sittande på de högvuxna kärrtistlarna.

Söder om ån har två gravandspar uppehållit sig under våren. I gran- och tallplanteringarna i söder är kungsfågel, rödhake, järnsparv och taltrast vanliga. En råkkoloni håller till vid Toarp. Av rovfåglarna har ormvråk, lärkfalk, sparvhök och duvhök observerats inom området. Övriga fåglar som är allmänna i

området är t ex skata, kaja, sädesärla, fasan, gråsparv och pilfink.

5.2 Övrigt

En vuxen rävar med fem ungar observerades utanför ett gryt i hasselskogen våren 1982. Inga andra observationer eller undersökningar av vare sig den lägre eller högre faunan har gjorts i området. Det kan dock tilläggas att goda förutsättningar finns för en intressant och artrik landmolluskfauna i det stora rikskärret och kanske också i den rika hasselskogen. Enligt uppgifter går öring upp i Örupsån (Robertsson 1983).

6 OMRÅDETS VÄRDEN

6.1 Landskapsbild och geologi

Ullstorpsdalen med dess branta sluttningar och kullar utgör ett vackert avbrott i den östskånska slättbygdens landskapsbild. De framträdande diabaskullarna i områdets östra delar är intressanta ur geologisk synpunkt. Det är inte på många ställen i Skåne som diabasgångar framträder så tydligt i terrängen som här (Daniel 1981).

En anmärkningsvärd geomorfologisk företeelse inom området utgör ett skällkärr öster om Hässlet som troligen bildats genom jordflytningsrörelser i slänten.

6.2 Kulturhistoriska värden

Stora delar av området har karaktären av ett uråldrigt beteslandskap. Detta gäller främst sluttningarna och kullarna norr om ån. Dessa områden har också hävdats som betesmark ända sedan 1760-talet, sannolikt långt tidigare. Av kulturhistoriskt värde är även Hässlet, som har en kontinuitet långt tillbaka i tiden (se kap 3 om markhistoria).

Bild 12. Betesslänterna norr om Örupsån med Hässlet längst bort i bilden.

6.3 Biologiska värden

Undersökningsområdet hyser en natur som i flera avseenden är mycket skyddsvärd. Betesmarkerna med spridda buskar och träd samt hasselskogen (Hässlet) norr om Örupsån utgör, tillsammans med rikkärren i söder, naturtyper som förr var mycket vanliga men numera får betraktas som relativt ovanliga inslag i vårt landskap.

6.3.1 Botaniska värden

Torrängsvegetationen på slänterna och backarna norr om ån utgör idag en alltmer ovanlig vegetationstyp som håller på att försvinna från vårt landskap bl a genom uppodling, igenväxning som en följd av upphört bete, skogsplantering eller tillförsel av konstgödsling. De rester av torräng som fortfarande finns kvar är därför av mycket stort värde att bevara. Eftersom denna vegetationstyp är på tillbakagång medför detta också att flera växtarter, som är knutna till denna, blir alltmer sällsynta. Exempel på sådana växter är fältnocka, hylsnejlika, ängsskära, göknycklar och krutbrännare.

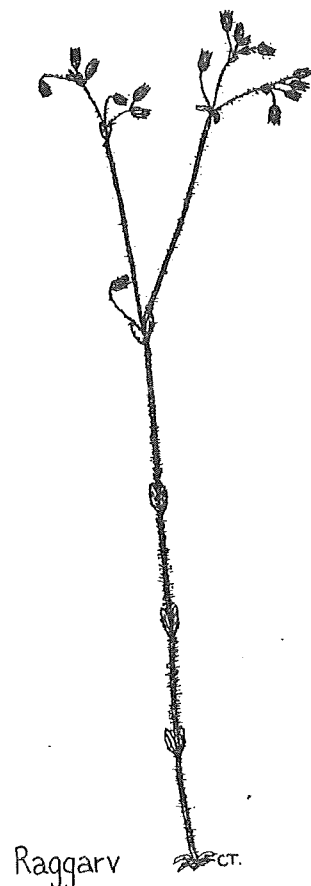
Förutom torrängsvegetationen är också kärrvegetationen som man finner i rikkärret i områdets sydöstra del, av mycket stort botaniskt värde. Även denna vegetationstyp blir alltmer ovanlig på grund av utdikning med torrläggning som följd. Rikkärret i Ullstorpsdalen är i flera avseenden unikt. Här växer bl a den mycket sällsynta stora ögontrösten (*Euphrasia rostkoviana* ssp *rost.*) i landets största population. Detta är den sista lokalen där den morfologiskt avvikande kärrtypen av denna art är påträffad (Karlsson 1982). I kärret påträffades även följande växter som är mindre allmänna i Skåne: majnycklar, majviva, tätört, slätterblomma, fyreggad johannesört, loppstarr och näbbstarr. I samma rikkärr finns också den sällsynta sumpröksvampen (*Bovista paludosa*) som uppträder i ett bestånd som räknas till sydsveriges största (Nilsson m fl 1982).

Nedan följer en förteckning och beskrivning av växter som är ovanliga eller anmärkningsvärda. För att visa på växternas status i Skåne har "Flora i fara" utgiven av Lunds Botaniska Förenings Floravårdsgrupp (Johansson 1983) refererats. Växterna är där uppdelade i fem hotkategorier; utdöda, hotade, sårbara, sällsynta och hänsynskrävande.

Raggarv (*Cerastium brachypetalum*):

Växer rikligt bl a i en uttorkad bäckravin väster om Hässlet (våren 1983). Den finns även uppgiven från ungefär samma ställe 1965-66 i arkivet över Skånes flora i Lund och från 1978 av Örjan Nilsson. Raggarven har av Lunds Botaniska Förenings Floravårdsgrupp klassificerats som "hotad - utdöende" i Skåne.

Stor ögontröst (*Euphrasia rostkoviana* ssp *rostkoviana*): Förekommer mycket rikligt i det stora rikkärret. Stor ögontröst är idag mycket sällsynt och finns endast på 9 lokaler i Skåne och

Raggarv

CT.

4 i Västergötland. Lokalantalet har drastiskt minskat från totalt 44 kända lokaler till 13. I Skåne har den försvunnit från 3 lokaler mellan 1970-78, och är hotad att försvinna från ytterligare 5 lokaler. Populationen i Ullstorpsdalen är den största svenska av *E. rostkoviana ssp. rost.* Det är också den sista lokal där växten förekommer i en ursprunglig kärräng som fortfarande är intakt (Karlsson 1982). Av Lunds Botaniska Förenings Floravårdsgrupp är den klassad som "sårbar" i Skåne.

Fältkrassing (*Lepidium campestre*): Växer sparsamt på nedre delen av Hässlet samt på en mindre kulle strax söder om ån. Tillhör gruppen "sårbara" växter i Floravårdsgruppens förteckning.

Vallkrassing (*Lepidium heterophyllum*): Växer sparsamt söder om ån på en torrängskulle samt i nedre delen av Hässlet. Adventiv i Skåne och har klassificerats som "sällsynt" av Floravårdsgruppen i Lund.

Göknycklar (*Orchis morio*): Förekommer i en mycket varierande numerär på torrbackar norr om ån. Från 1978 uppges inte mindre än 50 exemplar (Nilsson 1982). 1981 förekom 14 exemplar på samma lokal (Wittzell 1983). 1982 hittades inte ett enda exemplar av göknycklar medan det 1983 påträffades totalt 26 exemplar (Wittzell 1983). Göknycklar är för närvarande känd från 23 växtplatser i Skåne och har bedömts som "hänsynskrävande" i en sammanställning över "De sällsyntare orkidearternas status i Skåne 1981" av Håkan Wittzell.

Krutbrännare (*Orchis ustulata*): 1982 påträffades totalt 3 exemplar, 2 ex växte på den norra Hobjärsbacken och ett exemplar på den södra Hobjärsbacken. Idag finns i Skåne endast tre kända lokaler utöver denna i Ullstorpsdalen (Wittzell 1981). Växten är ej tidigare påträffad här. Krutbrännaren har bedömts som "sårbar" i Skåne (Wittzell 1981).

Backsilja (*Peucedanum oreoselinum*): Förekommer lokalt rikligt på torrbackar. Den geografiska utbredningen i Sverige är koncentrerad till sydöstra Skåne, där den är tämligen allmän.

Hylsnejlika (*Petrorhagia prolifera*): Förekommer i ett bestånd på den södra Hobjärsbacken. Räknas till de "sårbara" växterna

i Skåne av Floravårdsgruppen i Lund.

Fältnocka (*Senecio integrifolius*):

Växer mer eller mindre rikligt på båda Hobjärsbackarna. I projekt Linne' uppges att arten finns kvar på 7 lokaler i landet, varav bestånden på Hobjärsbackarna är bland de två individrikaste (Nilsson 1977).

Lunds Botaniska Förenings Floravårdsgrupp har bedömt arten som "sårbar" i Skåne.

Hylsnejlika

Utöver dessa arter har följande växter, som i Skåne bedömts som "hänsynskrävande" av Floravårdsgruppen i Lund, påträffats inom området: Flentimotej, Gullhavre, Hålnunneört, Liten källört, Loppstarr, Majviva, Näbbstarr, Smörboll, Solvända, Toppklocka, Tätört, Ängsskallra och Ängsskära.

Följande, i Kristianstads län fridlysta, växter finns inom området:

Blåsippa	Göknycklar	Tvåblad
Fältnocka	Jungfru Marie Nycklar	Smörboll
Gullviva	Krutbrännare	St Pers Nycklar
	Majnycklar	Ängsnycklar

Rikkärret i sydost hyser den sällsynta sumpröksvampen (*Bovista paludosa*) som här förekommer i ett bestånd som räknas till sydsveriges största.

6.3.2 Faunistiska värden

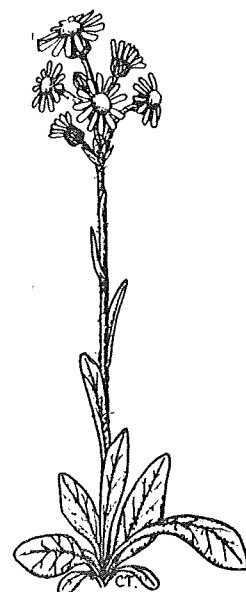
Fågelfaunan i området är relativt variationsrik. Särskilt värdefullt för fågellivet är området norr om ån med buskrika betesmarker och den högre busk/trädvegetationen i Hässlet. Även ån, kantad av högvuxna örter och gräs, är av stort värde för fåglarna. Vissa uppgifter tyder på att den i Skåne ovanliga höksångaren häckar i buskmarken norr om ån.

Övriga faunistiska värden som området kan tänkas ha är ej undersökta. Det är dock troligt att både det stora rikkärret

och den rika hasselskogen har en intressant molluskfauna, och kanske också insektsliv.

6.4 Vetenskapliga forskningsinsatser

Områdets speciella vegetation och flora är av mycket stort intresse för den vetenskapliga forskningen. Sedan 1979 har Björn Wideh, Institutionen för Systematisk Botanik vid Lunds universitet, studerat fältnockans (*Senecio integrifolius*) populationsdynamik i området. Forskningsprojektet drivs med anslag från Statens Naturvårdsverk och går under titeln "Artbevarande - växter". Fältnockan kontrolleras årligen i fasta provytor belägna på Hobjärsbackarna. Även vissa andra arters populationsdynamik studeras i samma område. I undersökningsområdets västra delar har också populationerna av liten källört (*Montia minor*) studerats.

Fältnocka

Thomas Karlsson, Institutionen för Systematisk Botanik i Lund, har i flera år studerat den stora ögontröstens (*Euphrasia rostkoviana* ssp. *rost.*) taxonomi, utbredning och ekologi i Sverige. Rikskärret i Ullstorpsdalen är en av lokalerna som varit föremål för forskningen (se kap 6.3.1).

7 AVGRÄNSNING AV OMRÅDETS VÄRDEFULLASTE DELAR SAMT FÖRSLAG TILL FRAMTIDA SKYDD

7.1 Värdefulla områden (se figur 8)

Område I: Betesmarker och Hässle som är hävdade sedan lång tid tillbaka. Hasselskogen är rik och flera näringskrävande växtarter förekommer där. På Hobjärsbackarna är torrängsvegetatio-

nen skyddsvärd. Här förekommer en rad sällsynta växter. Området har också en säregen geologi.

Område II: Här finns några mindre diabaskullar som hyser en karaktäristisk torrängsvegetation. En mindre kalkstensknalle samt några vattensamlingar finns också inom området.

Område III: Rikkärr, kalkfuktäng och ängsmark som betas. Även en del begränsade ytor av torrängsvegetation på några mindre kullar ned mot ån. Rikkärret är av mycket stort botaniskt intresse med många sällsynta växter. Torrängskullarna hyser också en intressant flora.

Område IV: Två mindre rikkärr med riklig förekomst av bl a majnycklar.

7.2 Förslag till skydd av Ullstorpsdalen

Enligt Naturvårdsplanen över Kristianstads län från 1975 föreslås en naturreservatsbildning (enligt §7 NVL) norr om Örupsån, som omfattar Hässlet och Hobjärsbackarna (motsvarande område I i figur 8). För att erhålla ett godtagbart skydd av Ullstorpsdalens naturvärden måste också område II och III ingå i ett framtida reservat. Det är emellertid också önskvärt att reservatet kommer att omfatta ett sammanhängande område. Därför föreslås att område II och III binds ihop enligt förslaget till naturreservatets avgränsning på figur 8. För att konstgödselanvändningen på åkerlappen söder om rikkärret skall kunna regleras föreslås att denna åker också införlivas i reservatet.

Skydd för naturmiljön (enl §19 NVL) bör i stort sett omfatta samma område som är föreslaget i naturvårdsplanen. Gränsdragningen bör dock ske så att även områdena IV införlivas.

försiktighet. Spridda buskar av bl a hassel, slån och hagtorn bör få stå kvar för att skapa en variationsrik äng. Vid röjningsinsatser är det också viktigt att låta hagtornsträden stå kvar, då dessa vittnar om en mycket gammal beteshävd. De uttorkade bäckravinerna bör inte, som vid det senaste röjningstillfället 1982, göras helt fria från buskar och träd. I Hässlet bör man gå varsamt fram med eventuella gallringar. Hasseln bör gynnas, då mycket tyder på att den här har en mycket lång kontinuitet tillbaks i tiden. Inslag av andra trädslag som t ex ek, sötkörbär, vildapel och getapel är viktigt för att skapa en heterogen skog.

8.2 Område II - Hobjärsbackarna

Hot: Konstgödsling, olämpligt betestryck, skogsplantering

Skötsel: All konstgödsling måste upphöra omedelbart om den alltmer ovanliga torrängsfloran skall fortleva. De för vegetationstypen katastrofala effekterna av konstgödsling kan studeras uppe på krönet av Norra Hobjärsbacken. Här har en trivial ängsflora tagit överhanden på bekostnad av den artrikare torrängsfloran.

Betestrycket får också här anpassas till framtida vegetationsförändringar i samband med minskad konstgödselspridning.

Granplanteringen på den södra Hobjärsbackens östra delar bör avverkas för att på sikt få en fullständig återetablering av torrängsfloran, som fortfarande finns kvar fläckvis i gläntor. Planteringen utgör dessutom ett störande inslag i landskapsbilden. För att undvika eller åtminstone minska en s k hygges-effekt bör en eventuell avverkning ske försiktigt, t ex genom gallring omväxlande med betesgång.

Även på betesmarken mellan Hobjärsbackarna samt mellan ån och södra Hobjärsbacken bör konstgödsling upphöra, för att skapa ett större sammanhängande område som är ogödslat.

8.3 Område III - Rikkärret med angränsande betesmark

Hot: Dikning eller andra ingrepp som förändrar kärrets hydrologi, gödsling, olämpligt betestryck.

Skötsel: Kärret bör, som det gör idag, ingå i en större sammanhängande betesfålla (rekommendationer från Thomas Karlsson i "Euphrasia rostkoviana i Sverige" under avsnittet "Naturvårdsaspekter").

De fördjupningar av diken runt rikkärret som utförts i samband med dikesrensningar under sommaren 1983, har en starkt negativ inverkan på kärrets hydrologi. Det är därför av största vikt att dessa diken snarast fylls igen.

Gödslingen på åkerlappen ovanför inverkar troligen på kärrets näringsförhållanden, då jordarna i området utgörs av lätt-dränerade sandjordar. Detta föranleder att spridning av konstgödsel bör undvikas på denna åker.

9 SAMMANFATTNING

Ullstorpsdalen är ett område som i flera avseenden är skyddsvärt. Ur biologisk synpunkt är området av mycket stort intresse, med ovanliga vegetationstyper såsom extremrikkärr och torräng, där flera i vårt land sällsynta och tom utrotningshotade växter förekommer. Dessa vegetationstyper, som idag är på stark tillbakagång i vårt landskap, är också av stort värde för den vetenskapliga forskningen. Detta bekräftas bl a av gjorda och pågående forskningsinsatser. Betesmarkerna norr om Örupsån, som hävdats i hundratals år tillbaka i tiden och fortfarande har prägel av ett ålderdomligt beteslandskap, är såväl ur naturvårdssynpunkt som ur kulturhistorisk synvinkel mycket skyddsvärda. Området är även geologiskt intressant. Dessutom får dalgången landskapsbildsmässigt betraktas som mycket tilltalande.

För att kunna bevara områdets alla kvaliteter föreslås att vissa områden (se kap 7) snarast avsätts som naturreservat enligt §7 NVL. Skydd för naturmiljön (§19 NVL) föreslås enligt förslaget i Naturvårdsplanen med vissa modifieringar (se sid 32).

En förutsättning för att en framtida naturreservatsbildning i Ullstorpsdalen skall vara ändamålsenlig, är att all konstgödsling på betesmark förbjuds över hela det berörda området.

Det är också viktigt att det större rikkärret i SO garanteras en oförändrad hydrologi.

Då det inte ingår detaljerade vegetationsstudier (t ex rut-analys) i denna rapport är det önskvärt att sådana utförs inom en snar framtid. Det är viktigt att kunna följa vegetationsutvecklingen i området för att få ett ordentligt underlag till skötselåtgärder. Här kan eventuellt också ingå studier av tidigare konstgödslade ytor för att utröna om den ursprungliga vegetationen återetableras och i så fall hur snabbt den gör det.

10 LITTERATUR

Markhistoria

- Cambell, Å. 1928. Skånska bygder under förra hälften av 1700-talet. Uppsala.
- Ejder, B. 1978. Här är den bygden som fäderna røjde redan i urtid som hävden ej når. Tomelilla hembygds-krets årsbok 1978.
- Gillberg, J.L. 1767. Historisk, Oeconomisk och Geografisk Beskrifning över Christianstads Län. Lund.
- Ljunggren, K. G. och Ejder, B. 1952. Lunds stifts landebok. Andra delen. Nuvarande Kristianstads, Hallands och Blekinge län samt Bornholm. Lund.
- Löfström, I. 1978. Detta är Österlen. Lund.
- Ståhl, H. 1976. Ortnamn och ortnamnsforskning. Uppsala.
- Wallin, C. 1976. Tommarps urkundsbok 1085 - 1600. Del II 1300 - 1450. Tomelilla.
- Wallin, C. 1981. Kristianstads län 1762. En ekonomisk-topografisk beskrivning. Bearbetad handskrift. Ursprunglig författare okänd. 153pp.
- Zachrisson, K.A. 1914. Nyodling, torrläggning och bevattning i Skåne 1800-1914. Utgiven av de skånska hushållningssällskapen med anledning av deras 100-års jubileum 1914.

Vegetation och flora

- Johansson, J.T. 1983. Flora i fara - en förteckning över de i Skåne utdöda, hotade, sårbara, sällsynta och hänsynskrävande växterna. Tredje fullständigt omarbetade upplagan. Lund.
- Karlsson, T. 1982. Euphrasia rostkoviana i Sverige. Växteknologiska studier 15. Uppsala. 116 pp.
- Lid, J. 1974. Norsk og Svensk flora. Det norske samlaget. Oslo.
- Nilsson, Ö. och Gustavsson, L-Å. 1977. Projekt Linne' rapport 62 Senecio integrifolius, fältnocka. Svensk Bot. Tidskr. 71. Sthlm.
- Nilsson, Ö., Gustavsson, L-Å och Karlsson, T. 1982. Projekt Linne' rapport 137 Euphrasia rostkoviana ssp rostkoviana, Stor ögontröst. Svensk Bot. Tidskr. 76. Stockholm.

Nyholm, E. 1968. Illustrated Moss Flora of Fennoskandia. Swedish Natural Science Research Council. Edited by The Botanical Society of Lund.

Sjörs, H. 1956. Nordisk växtgeografi. Svenska bokförlaget. Bonniers. Stockholm 229 pp.

Vegetationstyper, representativa naturtyper och hotade biotoper i Norden. Arbetsupplaga 1980. Nordiska ministerrådet.

Weimark, H. 1963. Skånes Flora. Bokförlaget Corona AB.

Wittzell, H. 1981. De sällsynta orkidéarternas status i Skåne 1981. Projektarbete på biologlinjen i Lund.

Äldre kartor

Buhrman, G. 1901. Karta över Skåne 1684.

Ekonomiska kartan. 1930. Skala 1:20 000.

Kvärrestads socken 1700, Akt I Kvärrestads socken, Ingelstads härad. Lantmäterikontoret i Kristianstad.

Specialkartan över Skåne. Skånska Rekognoceringskartan 1812-18.

Toarps bys torfjordar 1850, Akt II Ullstorps socken, Ingelstads härad. Lantmäterikontoret i Kristianstad.

Toarps bys Ägor 1806, Akt III Ullstorps socken, Ingelstads härad. Lantmäterikontorets arkiv i Kristianstad.

Topografiska corpsens karta 1861. Skala 1:100 000.

Ullstorps ägor 1802 och 1803. Akt II Ullstorps socken, Ingelstads härad. Lantmäterikontorets arkiv i Kristianstad.

Övrigt

Arkivet för Skånes flora, Botaniska Museet, Lund.

Bergsten, K.E. 1979. Fyledalen en naturgeografisk studie. Tomelilla hembygdskets årsbok 1979. Tomelilla.

Flygbilder i färg fotograferade 81 05 07. Skala ca 1:20 000.

Jordartsgeologiska kartbladet Tomelilla SO, Simrishamn SV, Ystad NO, Örnahusen NV, Ser Ae OO. Sveriges Geologiska Undersökning.

Naturvårdsplan Skåne, del Kristianstads län 1975. Länsstyrelsen i Kristianstads län.

Övriga uppgiftslämnare

Andersson, Anders. Lantbrukare; markanvändning.

Daniel, Esko. Geolog på SGU; geologi.

Eriksson, Erik. Lantbrukare; markanvändning.

Henningsson, Börje, Lantbrukare; markanvändning.

Magnusson, Bengt. Rektor; fåglar.

Nilsson, Jan-Erik. Skogsvårdsstyrelsen i Kristianstad; områdets
skötsel/markanvändning

Nilsson, Örjan. Fil dr; flora.

Norling, Eskil. Lantbrukare; markanvändning.

Robertsson, Ingmar. Hälsovårdsinspektör i Tomelilla; mark-
användning och fauna.

Widén, Björn. Fil dr; flora.

ARTLISTA - KÄRLVÄXTER

BILAGA 1

Artlistan tar upp de växter som påträffats under fältbesök i området från maj 1982 till juli 1983. I de fall utomstående personers observationer är medtagna är deras initialer angivna (HW=Håkan Wittzell, TK=Thomas Karlsson, BW=Björn Widén).

Nomenklaturen följer Johannes Lids Norsk och Svensk flora från 1979.

Under rubriken förekomst anges var växten är hittad. Det bör påpekas att förekomstuppgifterna inte gör anspråk på att ge en fullständig bild över arternas utbredning inom området.

Latinskt namn	Svenskt namn	Förekomst
<i>Acer platanoides</i>	Lönn	Slänt vid skjutbana
<i>A. pseudoplatanus</i>	Tysk lönn	Vid barrskogsplant i söder
<i>Achillea millefolium</i>	Rölrika	Allmän på betesmark
<i>A. ptarmica</i>	Nysört	Allmän i fuktäng
<i>Aegopodium podagraria</i>	Kirskål	Hässlet
<i>Agrimonia eupatoria</i>	Småborre	Vanlig på betesmark
<i>Agrostis canina</i>	Brunven	N.Hobjärsbacken
<i>A. stolonifera</i>	Krypven	Flerstädes i fuktiga partier
<i>A. tenuis</i>	Rödven	Allmän på betesmark
<i>Alchemilla glaucescens</i>	Sammetdagdkåpa	Allm torrbackar, betesmark
<i>Al. spp</i>	dagdkåpa	Betesmark
<i>Alisma plantago-aquatica</i>	Kranssvalting	Vattensamling s om ån
<i>Allium oleraceum</i>	Backlök	Sparsamt längs gårdsgårdar
<i>A. scorodoprasum</i>	Skogslök	Hässlet
<i>Alnus glutinosa</i>	Klibbal	Vid ån, gårdsgårdar

<i>Alopecurus geniculatus</i>	Kärrkavle	Vanlig i käll- kärret
<i>A. pratensis</i>	Ängskavle	Allmän på betes- mark
<i>Anemone nemorosa</i>	Vitsippa	Hässlet, N.Hobjärs- backen
<i>A. pulsatilla</i>	Backsippa	Riklig på torr- backar
<i>A. ranunculoides</i>	Gulsippa	Hässlet och N. Hobjärsbacken
<i>Angelica sylvestris</i>	Strätta	Kanten av stora rikkärret
<i>Anthemis arvensis</i>	Åkerkulla	Riklig torrbackar
<i>Anthoxanthum odoratum</i>	Vårbrodd	Allmän på torr- ängar
<i>Anthriscus sylvestris</i>	Hundloka	Vanlig i Hässlet
<i>Anthyllis vulneraria</i>	Getvåppling	Karaktäristisk på torrbackar
<i>Arabidopsis thaliana</i>	Backtrav	Torrbackar
<i>Arabis hirsuta</i>	Lundtrav	Torrbackar
<i>Arctium minus</i>	Liten kardborre	Slänt mot lands- väg
<i>Arenaria serpyllifolia</i>	Sandnarv	Vanlig på ero- sionsytor
<i>Arrhenatherum elatius</i>	Knylhavre	Åkerkanter, äng
<i>A. pratense</i>	Ängshavre	Dominerande på torrbackar
<i>A. pubescens</i>	Luddhavre	Torrbackar
<i>Artemisia campestris</i>	Fältnalört	Torrbackar
<i>A. vulgaris</i>	Gråbo	Vägkanter mm
<i>Athyrum felix-femina</i>	Majbräken	Gärdsgårdar
<i>Barbarea vulgaris</i>	Sommargyllen	Flerstädes
<i>Bellis perennis</i>	Tusensköna	Allmän betes- marker
<i>Berula erecta</i>	Bäckmärke	Diken bla vid rikkärr
<i>Betula pubescens</i>	Glasbjörk	Vid det stora rikkärret
<i>B. verrucosa</i>	Vårtbjörk	Vid barrskogs- planteringar

<i>Bidens tripartita</i>	Brunskära	Vid bäcken från Toarp
<i>Briza media</i>	Darrgräs	Karakt. på torrbacke o rikkärr
<i>Bromus hordeaceus</i>	Luddlost	Allmän på torrbackar
<i>B. inermis</i>	Foderlost	Vid ån
<i>Calluna vulgaris</i>	Ljung	Stora rikkärret och torrbackar
<i>Caltha palustris</i>	Kabbleka	Kärr, fuktäng, diken
<i>Campanula glomerata</i>	Toppklocka	N.Hobj.backen, betes om Hobjärsgården
<i>C. persicifolia</i>	Stor blåklocka	Karaktäristisk på torrbackar
<i>C. rotundifolia</i>	Blåklocka	Allmän på betesmark
<i>C. trachelium</i>	Nässelklocka	Betesmark v om Hässlet
<i>Capsella bursa-pastoris</i>	Lomme	Vanlig på erosionsytor
<i>Cardamine amara</i>	Bäckbräsma	Vid det stora rikkärret
<i>C. pratensis</i>	Ängsbräsma	Vanlig på fuktig mark
<i>Carduus crispus</i>	Krustistel	Flerstädes öppen betesmark
<i>Carex caryophylla</i>	Vårstarr	Torrbackar
<i>C. echinata</i>	Stjärnstarr	Stora rikkärret
<i>C. elata</i>	Bunkestarr	I kärr
<i>C. ericetorum</i>	Backstarr	Torrbackar
<i>C. flacca</i>	Slankstarr	Betesmark, rikkärret
<i>C. hirta</i>	Grusstarr	Torrbackar, erosionsytor
<i>C. lepidocarpa</i>	Näbbstarr	Stora rikkärret
<i>C. leporina</i>	Harstarr	Fuktig betesmark
<i>C. nigra</i>	Hundstarr	Allmän i kärr och rikkärr
<i>C. oederi</i>	Ärtstarr	Stora rikkärret

<i>Carex pallescens</i>	Blekstarr	N.Hobjärs- backen
<i>C. panicea</i>	Hirsstarr	Riklig bl a i det stora rikkärret
<i>C. paniculata</i>	Vippstarr	Rikkärr i Toarp vid vägen
<i>C. pillulifera</i>	Pillerstarr	Stora rikkärret
<i>C. pulicaris</i>	Loppstarr	Stora rikkärret
<i>C. rostrata</i>	Flaskstarr	Diken bl a vid rikkärret
<i>Carlina vulgaris</i>	Spåtistel	Karaktärist. i torrängsveget.
<i>Carum carvi</i>	Kummin	Sparsamt NÖ delen av området
<i>Centaurea jacea</i>	Rödclint	Torrbackar
<i>C. scabiosa</i>	Väddclint	Torrbackar och äng
<i>Cerastium arvense</i>	Fältarv	Betesmark i S
<i>C. brachypetalum</i>	Raggarv	Betesmark och ravin i NV, rikligt
<i>C. fontanum</i>	Hönsarv	Allmän fler- städes
<i>C. semidecandrum</i>	Vårarv	Torrbackar
<i>Chamaenerion angustifolium</i>	Mjölkört	Ravin väster om Hässlet bl a
<i>Chenopodium album</i>	Svinmålla	Åkerkanter, betesmark
<i>Chrysanthemum leucanthemum</i>	Prästkrage	Torrbackar
<i>Cichorium intybus</i>	Cikoria	Väggkant vid skjutbana
<i>Cirsium acaule</i>	Jordtistel	Torrbacke, rikkärr
<i>C. arvense</i>	Åkertistel	Vid N.Hobjärs- backen
<i>C. oleraceum</i>	Kåltistel	Vid ån
<i>C. palustre</i>	Kärretistel	Fuktäng
<i>C. vulgare</i>	Vägtistel	Vid N.Hobjärs- backen
<i>Comarum palustre</i>	Kråkklöver	I stora rik- kärret
<i>Convolvulus arvensis</i>	Åkervinda	Torrbackar

<i>Cornus sanguinea</i>	Skogskornell	Hässlet
<i>Corydalis bulbosa</i>	Hålnunneört	Sparsamt i centrala Hässlet
<i>C. intermedia</i>	Smånunneört	Hässlet, vid bäckravinen
<i>C. pumila</i>	Sloknunneört	Hässlet, NV delen
<i>Corylus avellana</i>	Hassel	Dominerande i Hässlet
<i>Crataegus curvisepala</i>	Spetshagtorn	Betesmarker N om ån
<i>C. laevigata</i>	Rundhagtorn	Dom i buskskikt betesm N om ån
<i>C. monogyna</i>	Trubbhagtorn	Betesmarker N om ån
<i>Crepis paludosa</i>	Kärrfibbla	Rikkärr
<i>Cynosurus cristatus</i>	Kamäxing	Allmän på betesmark
<i>Dactylis glomerata</i>	Hundäxing	Dom på gödslad betesmark
<i>Dactylorhiza incarnata</i>	Ängsnycklar	Stora rikkärret (TK 1978)
<i>D. maculata</i>	Jungfru Marie nycklar	Riklig rikkärr vid landsvägen
<i>D. majalis</i>	Majnycklar	Riklig i kärr och fuktig mark S om ån
<i>Descampsia caespitosa</i>	Tuvtåtel	Fuktäng
<i>D. flexuosa</i>	Kruståtel	Vid gårdsgårdar S om ån
<i>Dianthus deltoides</i>	Backnejlika	Torrbackar
<i>Dryopteris felix-mas</i>	Träjon	Vid sydöstra kullarna, sparsamt
<i>Echium vulgare</i>	Blåeld	Enstaka bl a på torrbackar
<i>Elytrigia repens</i>	Kvickrot	Åkerkanter
<i>Epilobium hirsutum</i>	Rosendunört	Vid ån
<i>E. palustre</i>	Kärrdunört	I bäcken från Toarp
<i>E. parviflorum</i>	Luddunört	Dike vid stora rikkärret
<i>Equisetum arvense</i>	Åkerfräken	Sparsamt sydöstra kullarna
<i>E. fluviatile</i>	Sjöfräken	Stora rikkärret

<i>Equisetum palustre</i>	Kärrfräken	Vanlig i rikkärr
<i>E. pratense</i>	Ängsfräken	Riklig på N. Hobjärsbacken
<i>Eriophorum angustifolium</i>	Ängsull	Det stora rikkärret
<i>E. latifolium</i>	Gräsull	Det stora rikkärret
<i>Erophila verna</i>	Nagelört	Allmän på torrbackar
<i>Eunymus europaeus</i>	Benved	Sparsamt Hässlet
<i>Euphrasia nemorosa</i>	Grå ögontröst	Gärdsgård nära stora rikkärret
<i>E. rostkoviana</i>	Stor ögontröst	Riklig i stora rikkärret
<i>E. stricta</i>	Vanlig ögontröst	S Hobjärsbacken
<i>Fagus sylvatica</i>	Bok	Dunge norr om N Hobjärsbacken
<i>Festuca arundinacea</i>	Rörsvingel	Dominerar vid ån
<i>F. ovina</i>	Fårsvingel	Dominerar på torrbackar
<i>F. pratensis</i>	Ängssvingel	Bl a i fuktäng
<i>F. rubra</i>	Rödsvingel	Torrbackar
<i>Filipendula ulmaria</i>	Älgört	Allmän i fuktäng
<i>F. vulgaris</i>	Brudbröd	Allmän på torräng
<i>Fragaria vesca</i>	Smultron	Betade slänter kring Hässlet
<i>F. viridis</i>	Backsmultron	Sparsamt sydsida av torrbackar
<i>Fraxinus excelsior</i>	Ask	Vid ån o längs gårdsgårdar
<i>Fumaria officinalis</i>	Jordrök	Ruderatmark
<i>Gagea lutea</i>	Vårlök	Hässlet, allmän
<i>Galeopsis speciosa</i>	Hampdån	Åkerkanter, vid ån
<i>G. tetrahit</i>	Pipdån	Åkerkanter
<i>Galium aparine</i>	Snärjmåra	Gärdsgårdar, vid ån
<i>G. boreale</i>	Vitmåra	Vanlig på torrbackar

<i>Galium mollugo</i>	Stormåra	Åkerkanter
<i>G. palustre</i>	Vattenmåra	Stora rik- kärret
<i>G. uliginosum</i>	Sumpmåra	Allmän i kärren
<i>G. verum</i>	Gulmåra	Vanlig på torrbackar
<i>Geranium columbinum</i>	Duvnäva	Enstaka på torrbacke
<i>G. molle</i>	Mjuknäva	Allmän fler- städes
<i>G. pyrenaicum</i>	Skuggnäva	Bl a ravin i NV
<i>G. robertianum</i>	Stinknäva	Hässlet
<i>G. sanguineum</i>	Blodnäva	Allmän på torrbackar
<i>Geum rivale</i>	Humleblomster	Vanlig i fuktäng
<i>G. urbanum</i>	Nejlikrot	Vanlig i hela området
<i>Glechoma hederacea</i>	Jordreva	Betesmark
<i>Glyceria declinata</i>	Blågrönt mannagräs	Allmän i kärr bl a vid Toarp
<i>G. fluitans</i>	Vanligt mannagräs	Fuktäng
<i>G. maxima</i>	Jättegröe	Dominerande vid ån
<i>Gymnocarpium dryopteris</i>	Ekbräken	Enstaka vid gårdsgård
<i>Helianthemum nummularium</i>	Vanlig solvända	Allmän på torr- backar
<i>Hepatica nobilis</i>	Blåsippa	Hässlet
<i>Heracleum sphondylium</i>	Björnloka	Vid ån
<i>Hieracium pilosella</i>	Gråfibbla	Allmän på torrbackar
<i>Holcus lanatus</i>	Luddtåtel	Allmän i fuktäng och kärr
<i>Hottonia palustris</i>	Vattenblink	Vattensamling s om ån
<i>Hypericum maculatum</i>	Fyrkantig johannesört	N.Hobjärsbacken
<i>H. perforatum</i>	Äkta johannesört	N.Hobjärsbacken
<i>H. tetrapterum</i>	Fyreggad johannesört	Det stora rikkärret

<i>Hypochoeris radicata</i>	Rotfibbla	Torrbackar
<i>Iris pseudacorus</i>	Gul svärdsllilja	Vattensamling S om ån
<i>Juncus articulatus</i>	Ryltåg	Vanlig i kärr
<i>J. conglomeratus</i>	Knapptåg	Dike vid stora rikkärret
<i>J. effusus</i>	Veketåg	Allmän i fuktäng
<i>J. inflexus</i>	Blåtåg	Bl a vid bäck V om S. Hobjärsbacken
<i>Knautia arvensis</i>	Åkervädd	Torrbackar
<i>Lamium album</i>	Vitplister	Betesmark invid ån
<i>L. galeobdolon</i>	Gulplister	Hässlet
<i>Lathrea squamaria</i>	Vätters	Hässlet
<i>Lathyrus montanus</i>	Gökärt	Allmän på betesmark
<i>L. pratensis</i>	Gulvial	Kärr
<i>L. sylvestris</i>	Backvial	Väggkant vid skjutbana
<i>Lemna minor</i>	Andmat	Dike, rikkärr
<i>L. trisulca</i>	Korsandmat	Dike, rikkärr
<i>Leontodon autumnalis</i>	Höstfibbla	Vanlig på göds- lad betesmark
<i>L. hispidus</i>	Sommarfibbla	Kar. på torrbackar sparsamt i rikkärr
<i>Lepidium campestre</i>	Fältkrassing	Torra partier av betesmark
<i>L. heterophyllum</i>	Vallkrassing	Torra partier av betesmark
<i>Linaria vulgaris</i>	Gulsporre	Flerstädes betes- mark
<i>Listera ovata</i>	Tvåblad	Enstaka vid stora rikkärret
<i>Linum catharticum</i>	Vildlin	Vanlig i rikkärr och torrbackar
<i>Lolium perenne</i>	Engelskt rajgräs	Dom. på gödslad betesmark
<i>Lotus corniculatus</i>	Käringtand	Vanlig på torr- backar
<i>Luzula campestris</i>	Knippfryle	Allmän på betes- mark

<i>Luzula multiflora</i>	Ängsfryle	Stora rikkärret
<i>Lychnis flos-cuculi</i>	Gökblomster	Kärr, fuktäng
<i>Lythrum salicaria</i>	Fackelblomster	Vid vattensamlingar S om ån
<i>Malus sylvestris</i>	Vildapel	Flerstädes betes- mark N om ån
<i>Matricaria inodora</i>	Baldersbrå	Trivial betesmark gårdsgårdar
<i>Medicago falcata</i>	Gullucern	S.Hobjärsbacken
<i>M. falcata</i> X <i>sativa</i>	Mellanlucern	Trivialäng i NO
<i>M. lupulina</i>	Humlelucern	Allmän på betes- mark
<i>Melilotus officinalis</i>	Äkta sötväppling	Bl a vägkanter
<i>Mentha aquatica</i>	Vattenmynta	Bl a vid ån och det inhägnade kärret
<i>M. arvensis</i>	Åkermynta	Rikkärr med omnejd
<i>M. longifolia</i>	Gråmynta	Riklig vid bäck från Toarp
<i>Menyanthes trifoliata</i>	Vattenklöver	Stora rikkärret och dike
<i>Mercurialis perennis</i>	Skogsbingel	Hässlet
<i>Moehringia trinervia</i>	Skogsnarv	Allmän i Hässlet
<i>Molinia caerulea</i>	Blåtåtel	Bl a fuktäng
<i>Montia fontana</i>	Källört	Riklig i inhägna- de kärret
<i>M. verna</i>	Liten källört	Intill Hässlet (BW 1983)
<i>Myosotis arvensis</i>	Åkerförgätmigej	Åkerkanter
<i>M. discolor</i>	Brokförgätmigej	Lok allm på betesmarker
<i>M. ramosissima</i>	Backförgätmigej	Torrbackar
<i>M. scorpioides</i>	Äkta förgätmigej	Fuktäng V om S.Hobjärsbacken
<i>M. stricta</i>	Vårförgätmigej	Torrbackar
<i>M. sylvatica</i>	Skogsförgätmigej	Hässlet
<i>Myosurus minimus</i>	Råttsvans	Fukt. hjulspår kostigar

<i>Myrrhis odorata</i>	Körvel	Vid ån
<i>Nardus stricta</i>	Stagg	Rikkärr
<i>Ononis repens</i>	Puktörne	Torrbackar
<i>Orchis mascula</i>	Sankt Pers nycklar	Riklig betesmark N om ån
<i>O. morio</i>	Göknycklar	Sparsamt V del av S.Hobjärsb.(HW 1983)
<i>O. ustulata</i>	Krutbrännare	Enstaka (3 ex) på Hobjärsbackarna
<i>Origanum vulgare</i>	Kungsmynta	Vanlig på torrbackar N om ån
<i>Parnassia palustris</i>	Slätterblomma	Riklig rikkärr (stora)
<i>Pedicularis sylvatica</i>	Granspira	Enstaka i stora rikkärret
<i>Petasites hybridus</i>	Pestskräp	Riklig vid ån
<i>Petrorhagia prolifera</i>	Hylsnejlika	Ett bestånd S.Hobjärsbacken
<i>Peucedanum oreoselinum</i>	Backsilja	Riklig på torrbackar
<i>Phleum phleoides</i>	Flentimotej	Allmän på torrbackar
<i>P. pratense</i>	Timotej + vildtimotej	Kulturbetesmark, torrbacke
<i>Phragmites communis</i>	Vass	Längs ån, kärr
<i>Picea abies</i>	Gran	Plantering på torrbacke
<i>Pimpinella saxifraga</i>	Bockrot	Kullar S om ån
<i>Pinguicula vulgaris</i>	Tätört	Rikkärr
<i>Pinus sylvestris</i>	Tall	Planteringar i söder
<i>Plantago lanceolata</i>	Svartkämpar	Allmän på betesmark
<i>P. major</i>	Groblad	Flerstädes
<i>P. media</i>	Rödkämpar	Karaktäristisk på torrbackar
<i>Poa annua</i>	Vitgröe	Allmän flerstädes
<i>P. pratensis</i>	Ängsgröe	Betesmark.
<i>P. trivialis</i>	Kärrgröe	Kärr bl a

<i>Polygala vulgaris</i>	Jungfrulin	Vanlig på torrbackar
<i>Polygonum amphibium</i>	Vattenpilört	Vattensamlingar S om ån
<i>P. aviculare</i>	Trampört	Vanlig på ko- stigar
<i>P. hydropiper</i>	Bitterpilört	I vattensamling S om ån
<i>P. minus</i>	Rosenpilört	I vattensamling S om ån
<i>P. persicaria</i>	Åkerpilört	S om ån
<i>P. tomentosum</i>	Vanlig pilört	I vattensamling S om ån
<i>Populus tremula</i>	Asp	Dunge i norr
<i>Potentilla anserina</i>	Gåsört	Gärdsgårdar, fuktäng
<i>P. argentea</i>	Femfingerört	Allmän på torrbackar
<i>P. erecta</i>	Blodrot	Allmän bl a i kärr
<i>P. reptans</i>	Revfingerört	Torrbackar
<i>P. tabernaemontani</i>	Småfingerört	Allmän på torrbackar
<i>Primula farinosa</i>	Majviva	Riklig i stora rikkärret
<i>P. veris</i>	Gullviva	Allmän på betes- marker N om ån
<i>Prunella vulgaris</i>	Brunört	Allmän på betesmark
<i>Prunus avium</i>	Sötkörsbär	Bl a Hässlet
<i>P. spinosa</i>	Slån	Mkt allmän i Hässlet
<i>Quercus robur</i>	Skogsek	Enstaka i Hässlet
<i>Ranunculus acris</i>	Vanlig smörblomma	Allmän flerstädes
<i>R. auricomus</i>	Majsmörblomma	Allmän flerstädes
<i>R. bulbosus</i>	Knölsmörblomma	Allmän
<i>R. ficaria</i>	Svalört	Allmän i Hässlet
<i>R. flammula</i>	Ältranunkel	Fuktmark vid Hässlet
<i>R. repens</i>	Revsmörblomma	Flerstädes på fuktig mark

<i>Ranunculus trichophyllus</i>	Grodmöja	Vattensamling S om ån
<i>Rhamnus catharticus</i>	Getapel	Sparsam i Hässlet
<i>Rhinanthus minor</i>	Ängsskallra	På och vid kullar i SO
<i>Rorippa palustris</i>	Sumpfräne	Vattensamling S om ån
<i>Rosa canina</i>	Nyponros	Allmän betes- mark N om ån
<i>Rosa dumalis</i>	Nyponros	Allmän betes- mark N om ån
<i>Rubus corylifolius</i>	Björnbär	Gärdsgårdar
<i>R. idaeus</i>	Hallon	Gärdsgårdar
<i>Rumex acetosa</i>	Ängssyra	Betesmark
<i>R. acetosella</i>	Bergsyra	Betesmark
<i>R. crispus</i>	Krusskräppa	Gärdsgård
<i>R. obtusifolius</i>	Tomtskräppa	Allmän, spec i fuktäng
<i>Salix alba</i>	Vitpil	Flerstädes, ex bäck från Toarp
<i>S. aurita</i>	Bindvide	Dike vid stora rikkärret
<i>S. caprea</i>	Sälg	Enstaka på betesmark
<i>S. repens</i>	Krypvide	Dike vid stora rikkärret
<i>Sambucus nigra</i>	Fläder	Gärdsgårdar
<i>S. racemosa</i>	Druvfläder	Vid N.Hobjärsbacken Toarpbäcken
<i>Saponaria officinalis</i>	Såpnejlika	Slänt mot landsväg
<i>Sarothamnus scoparius</i>	Harris	Väggkant, ruderatmark
<i>Satureja acinos</i>	Harmynta	Torrbackar
<i>Saxifraga granulata</i>	Mandelblomma	Allmän betes- mark N om ån
<i>S. tridactylites</i>	Grusbräcka	Kalkstenskulle S om ån
<i>Scabiosa columbaria</i>	Fältvädd	Torrbackar
<i>Scirpus compressus</i>	Plattsäv	Stora rikkärret

<i>Scirpus palustris</i>	Knappsäv	Vanlig vid vattensamlingar
<i>S. sylvaticus</i>	Skogssäv	Vid ån, dike vid rikkärr
<i>S. quinqueflorus</i>	Tagelsäv	Rikligt stora rikkärret
<i>S. uniglumis</i>	Agnsä	Stora rikkärret (TK 1978)
<i>Scleranthus annuus</i>	Grönknavel	Torrbackar
<i>S. perennis</i>	Vitknavel	Torrbackar
<i>Scorzonera humilis</i>	Svinrot	Kullar i SO
<i>Sedum acre</i>	Gul fetknopp	Hässlet, backar sparsamt
<i>Senecio integrifolius</i>	Fältnocka	Hobjärsbackarna
<i>S. jacobaea</i>	Stånds	Torrbackar
<i>Serratula tinctoria</i>	Ängsskära	Fåtalig N.Hobjärsbacken
<i>Sieglingia decumbens</i>	Knägräs	N.Hobjärsbacken
<i>Silene nutans</i>	Backglim	Torrbackar
<i>S. vulgaris</i>	Smällglim	Sparsamt N.Hobjärsbacken
<i>Sinapis arvensis</i>	Åkersenap	Ruderatmark
<i>Solanum nigrum</i>	Nattskatta	Åkerkant
<i>Solidago virgaurea</i>	Gullris	Allmän på betesmark
<i>Sorbus aucuparia</i>	Rönn	Sparsamt gårdsgårdar
<i>S. intermedia</i>	Oxel	Dunge i norr
<i>Sparganium erectum</i>	Stor igelknopp	Rikligt i ån
<i>S. simplex</i>	Vanlig igelknopp	Vattensamling S om ån
<i>Stachys palustris</i>	Knölsyska	Vid ån
<i>Stellaria alsine</i>	Källarv	Kärr V om S.Hobjärsbacken, enstaka
<i>S. graminea</i>	Grässtjärnblomma	N.Hobjärsbacken
<i>S. media</i>	Våtarv	Vanlig i Hässlet

<i>Succisa pratensis</i>	Ängsvädd	Karakt. N-sid N.Hobj och vid kärren
<i>Taraxacum</i> spp		
Vulgaria-gruppen	Ogräsmaskros	Dom på konstgödsl mark
Erythrosperma-gruppen		Torrbackar
<i>Teesdalia nudicaulis</i>	Sandkrassing	Sandig mark vid fd soptipp
<i>Thalictrum aquilegifolium</i>	Aklejruta	Vid ån under alar
<i>T. flavum</i>	Ängsruta	Torrbackar, vid ån
<i>Thymus serpyllum</i>	Backtimjan	Vanlig torr- backars sydsida
<i>Tragopogon pratensis</i>	Ängshaverrot	På betesmark och i kärr
<i>Trifolium campestre</i>	Jordklöver	S.Hobjärsbacken bl a
<i>T. dubium</i>	Trådklöver	Vid ån, S.Hobjärs- backen
<i>T. medium</i>	Skogsklöver	N.Hobjärsbacken
<i>T. pratense</i>	Rödklöver	Betesmark
<i>T. repens</i>	Vitklöver	N.Hobjärsbacken
<i>Triglochin palustre</i>	Kärrsälting	Det stora rikkärret
<i>Trisetum flavescens</i>	Gullhavre	Kulle S om ån
<i>Trollius europaeus</i>	Smörbollar	Flerstädes fuktäng N.Hobjärsbacken
<i>Tussilago farfara</i>	Hästhov	Bl a vid ån
<i>Ulmus glabra</i>	Skogsalm	Enstaka Hässlet
<i>Urtica dioica</i>	Brännässla	Flerstädes
<i>Utricularia minor</i>	Dvärgbläddra	Stora rikkärret
<i>Valeriana dioica</i>	Småvänderot	Rikkärr
<i>V. officinalis</i>	Vänderot	Vid ån
<i>Valerianella locusta</i>	Vårklynne	Lokalt allmän på betesmark
<i>Verbascum nigrum</i>	Mörkt kungsljus	Enstaka på betesmark
<i>Veronica anagallis- aquatica</i>	Vattenveronika	Vid bäck från Toarp

Veronica arvensis	Fältveronika	Betesmark
V. beccabunga	Bäckveronika	Vanlig i diken och fuktmark
V. chamaedrys	Teveronika	Betesmark
V. officinalis	Ärenpris	Betesmark
V. serpyllifolia	Majveronika	Betesmark
Vicia cassubica	Backvicker	Sparsamt torrbackar
V. cracca	Kråkvicker	Betesmark
V. sepium	Häckvicker	Hässlet
Viola arvensis	Åkerviol	Betesmark, åkerkanter
V. canina	Ängsviol	Hässlet bl a allmän
V. hirta	Buskviol	Under buskar, allm spec i Hässlet
V. odorata	Luktviol	Betesmark norr om ån
V. palustris	Kärrviol	I kärren
Viscaria vulgaris	Tjärblomster	Torrbackar allmän

ARTLISTA - FÅGLAR

BILAGA 2

Förteckning över fågelarter påträffade i undersökningsområdet under april-maj 1983. Siffrorna anger häckningsindicium (se nedan) för respektive art. Artlistan är sammanställd av Bengt Magnusson, Tomelilla, i samband med en inventering till Svensk Fågelatlas.

HÄCKNINGSSINDICIER

1. Obs under häcktid	11. Avledningsbeteende, spelar skadad
2. Obs under häcktid och i lämplig häckbiotop	12. Använt bo påträffat
3. Sjungande hane eller andra häckningslåten	13. Nyligen flygga ungar eller dunungar
4. Par i lämplig häckbiotop	14. Ad in/ut, till/från bo på sätt som visar att boet är bebott (höga bon, bohål, otillgängliga bon)
5. Permanent revir	15. Ad med exkrementssäckar
6. Spel och lekar, parn	16. Ad med föda åt ungar
7. Besök vid sannol bopl	17. Äggskal påträffade
8. Upprörd, varnande för ungar el ägg i närheten	18. Bo där ad setts ruvande
9. Adult med ruvfläckar	19. Bo där ungar hörts
10. Bobygge, grävning eller uthackande av bohål	20. Bo där ägg el ungar setts

ART	INDICIUM	ART	INDICIUM
Häger	1	Gråtrut	1
Gräsand	4	Fiskmå	1
Gravand	4	Skrattmå	1
Sädgås	1	Ringduva	18
Drövråk	4	Gök	5
Sparvhök	2	Göktyta	5
Duvhök	2	Sånglärka	5
Lärkfalk	4	Ladusvala	20
Tornfalk	2	Hussvala	20
Rapphöna	20	Kråka	20
Fasan	5	Råka	20
Trana	1	Kaja	19
Tofsvipa	8	Skata	16
Enkelbeckasin	5	Talgoxe	19
Storspov	1	Blåmes	13
Rödbena	1	Trädkrypare	4

ART	INDICIUM
Gärdsmyg	5
Rödvingetrast	1
Koltrast	5
Stenskvätta	16
Buskskvätta	16
Rödstjärt	5
Näktergal	16
Rödhake	16
Gräshoppsångare	5
Rörsångare	5
Kärrsångare	5
Härmsångare	5
Svarthätta	5
Höksångare	2
Trädgårdssångare	5
Törnsångare	5
Ärtsångare	5
Lövsångare	16
Gransångare	1
Grönsångare	2
Kungsfågel	5
Svartvit flugsnappare	19
Järnsparv	18
Ängspiplärka	18
Trädpiplärka	5
Sädesärla	16
Törnskata	13
Stare	20
Grönfink	5
Steglits	6
Hämling	16
Bofink	16
Gulsparv	11
Sävsparv	16
Gråsparv	19
Pilfink	19